

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P5883

[Total No. of Pages : 4

[6142]-501

T.Y. B. Com.

351 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - I
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Que. No.1 and Que. No.6 are compulsory.*
- 2) Solve any 3 questions from the remaining Q.No. 2,3,4,&5.*

Q1) a) Fill in the blanks. (Any 5) [5]

- i) An Agreement is _____.
(Offer, Offer + Acceptance, Contract)
- ii) _____ is not a feature of partnership business.
(Eligible person, limited liability, profit sharing)
- iii) When was the sale of Goods Act came in to force.
(1 July 1922, 1 July 1912, 1 July 1930)
- iv) The mediator can appoint _____.
(An expert, A member, An agent)
- v) When consent is obtained _____, it is considered true consent.
(Sincerely, Coercion, Fraud)
- vi) The Termination of partnership firm means _____.
(Dissolution of partnership, Formation of business, Modification of business)

P.T.O.

B) Match the following. [5]

‘A’ Group

‘B’ Group

i) Adult person	a) 1 october 1932
ii) Indian partnership Act	b) Domestic court
iii) Goods present at the time of sale	c) Completed 18 years of age
iv) Arbitration	d) Active partner
v) Participation in management	e) Present object

Q2) Explain the Characteristics of a consideration by stating what is consideration is? [15]

Q3) Explain the rights and duties of partners by stating what is a partnership.[15]

Q4) Explain the conditions and warranties of sale of goods contract. [15]

Q5) What is an Arbitration? Explain the powers and duties of an arbitrator. [15]

Q6) Write notes. (Any 03) [15]

- a) Void Contract
- b) Advantages of a limited liability partner
- c) Agreement to sale
- d) Conciliation proceeding
- e) Transfer of ownership

Total No. of Questions : 6]

P5883

[6142]-501

T.Y. B. Com.

351 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - I

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवावेत.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5)

[5]

- i) ठराव म्हणजे
(प्रस्ताव, प्रस्ताव + स्वीकृती, करार)
- ii) हे भागीदारी व्यवसायाचे वैशिष्ट्य नाही.
(पात्र व्यक्ती, मर्यादित जबाबदारी, नफा विभागणी)
- iii) माल विक्री कायदा कधी लागू करण्यात आला?
(1 जुलै 1922, 1 जुलै 1912, 1 जुलै 1930)
- iv) मध्यस्थाला नियुक्ती करता येते.
(तज्ञाची, सदस्याची, प्रतिनिधीची)
- v) जेव्हा संमती मिळविली असेल तर ती मुक्त संमती समजली जाते.
(प्रामाणिकपणे, धाकाने/ बलप्रयोगाने, फसवणूकीने)
- vi) भागीदारी संस्थेचे विसर्जन म्हणजे होय.
(भागीदारी समाप्ती, नवीन व्यवसाय, व्यवसायात बदल)

ब) योग्य जोड्या लावा.

[5]

	‘अ’ गट	‘ब’ गट
i)	सज्ञान व्यक्ती	अ) 1 ऑक्टोबर 1932
ii)	भारतीय भागीदारी कायदा	ब) घरगुती न्यायालय
iii)	विक्रीच्या वेळी वस्तू अस्तित्वात	क) वयाची 18 वर्षे पूर्ण
iv)	मध्यस्थी	ड) क्रियाशील भागीदार
v)	व्यवस्थापनात सहभाग	इ) वर्तमान वस्तू

प्र.2) प्रतिफल म्हणजे काय ते सांगून प्रतिफलाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) भागीदारी म्हणजे काय ते सांगून भागीदारांचे हक्क आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा. [15]

प्र.4) मालविक्री कराराच्या प्रमुख आणि दुय्यम अटी स्पष्ट करा. [15]

प्र.5) लवाद निर्णय म्हणजे काय ते सांगून लवादाचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा. [15]

प्र.6) टीप लिहा. (कोणतेही 3) [15]

- अ) व्यर्थ करार
- ब) मर्यादित जबाबदारी भागीदारीचे फायदे
- क) मालविक्रीचा ठराव
- ड) समझोता कार्यपद्धती
- इ) मालकी हक्कांचे हस्तांतरण

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5884

[Total No. of Pages : 5

[6142]-502

T.Y. B.Com.

352 : ADVANCED ACCOUNTING - I
(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) *Question No. 1. is compulsory.*
- 2) *Solve any 2 Questions from the remaining Questions i.e. Q. No. 2,3 and 4.*
- 3) *Use of a simple Calculator is allowed.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any five) : [5]

- i) _____ is a financial statement which summarizes the sources and applications of funds of enterprises for a given period.
 - a) Fund Flow Statement
 - b) Trading Account
 - c) Profit and Loss Account
 - d) Balance Sheet
- ii) AS-19 deals with _____.
 - a) Leases
 - b) Government Grants
 - c) C.F.S.
 - d) F.F.S.
- iii) Purchase of securities on Ex-interest basis means the price _____ interest.
 - a) Includes
 - b) Excludes
 - c) Adds
 - d) Outstanding
- iv) Interest and brokerage are to be calculated on _____ of investments.
 - a) Interest
 - b) Face value
 - c) Cost
 - d) Market value

P.T.O.

D) Short Notes (Any three out of Five) :**[15]**

- i) Cum Interest and Ex Interest under Investment Accounting
- ii) Cash Flow Statement
- iii) Need of Internal Reconstruction
- iv) Contingent Liability
- v) AS-19

Q2) The following is the Balance Sheet of Ayudeeps Ltd. Chennai as on 31st March, 2023 **[20]**

Balance Sheet as on 31st March, 2023

Liabilities	₹	Assets	₹
Share Capital		Goodwill	20,000
• 25,000 Preference Shares of ₹ 10 each	2,50,000	Leasehold Premises	1,07,000
• 25,000 Equity Shares of ₹ 10 each	2,50,000	Plant and Machinery	60,000
Sundry Creditors	40,000	Patent	1,73,900
Bank Overdraft	36,000	Preliminary Expenses	2,000
		Stock	34,000
		Sundry Debtors	56,000
		Cash	100
		Profit and Loss	1,23,000
Total	5,76,000		5,76,000

The company proved unsuccessful and resolutions were passed to carry out the following scheme of reduction of capital -

- a) Preference Shares be reduced to fully paid shares of ₹ 3 each.
- b) Equity Shares be reduced to fully paid shares of ₹ 2.50 each
- c) Sundry Creditors total claims be reduced by ₹ 15,000
- d) Goodwill Account, Patents, Preliminary Expenses, and Profit and Loss Account to be completely written off.
- e) Leasehold Premises to be written off by ₹ 27,000.
- f) Stock to be written-off by ₹ 14,000.
- g) ₹ 5,600 is to be reserved for doubtful debts.
- h) Plant and Machinery to be written off by 20%

Pass the necessary journal entries, prepare the Capital Reduction Account and the revised Balance Sheet as on 31st March 2023.

Q3) Following is the Trial Balance of Deepa Bank Ltd., Nasik as on 31st March, 2023. **[20]**

Trial Balance as on 31st March, 2023.

Particulars	Debit ₹	Credit ₹
Premises Less Depreciation	1,85,000	-
Money at Call and Short Notice	2,15,000	-
Furniture Less Depreciation	30,000	-
Depreciation on Bank's Assets	11,000	-
Non-Banking Assets Acquired in Settlement of Claims	20,000	-
Cash in Hand	3,00,000	-
Cash at Banks	2,50,000	-
Investments	3,50,000	-
Loans, Cash Credit and Overdrafts	12,65,000	-
Interest on Deposits and Borrowings	2,00,000	-
Audit Fees	4,500	-
Salaries and Allowances to Staff	40,500	-
Director's Fees	4,000	-
Postage and Telegrams	1,350	-
Printing and Stationery	3,700	-
Other Expenditure	2,450	-
Interest and Discount	-	3,67,500
Share Capital :		
Authorized: 7,500 Equity Shares of ₹ 100 each	-	-
Issued and Subscribed 6,000 Equity Shares of ₹ 100 each fully paid	-	6,00,000
Statutory Reserve	-	1,20,000
Deposits	-	12,50,000
Provident Funds	-	1,35,000
Borrowings from Maharaja Bank Ltd	-	2,55,000
Unclaimed Dividend.	-	4,000
Commission and Exchange	-	37,500
Profit on Sale of Non-Banking Assets	-	1,200
Profit and Loss Account as on 1 st April 2022	-	1,12,300
Total	28,82,500	28,82,500

Adjustments :

- i) Provide ₹ 10,000 for Bad and Doubtful Debts.
- ii) Acceptances, Endorsements and Other obligations amounted to ₹ 52,000.
- iii) Provide ₹ 1,500 for Rebate on Bills discounted.
- iv) Provide ₹ 10,500 for taxation.
- v) Postage stamps of ₹ 160 and Stationery of ₹ 700 were in hand on 31st March, 2023.
- vi) Transfer 25% of the current year's profit to statutory reserve.

Prepare Profit and Loss Account for the year ended 31st March 2023 and the Balance Sheet as on that date as per the Banking Regulation Act, 1949.

Q4) Mansvi Investors Company Ltd, Nashik submits the following details regarding their investment in 6% Debentures for the year 2022-23. **[20]**

Opening balance on 1st April 2022, face value Rs. 3,00,000/- at Rs. 2,80,000/- . The following purchases and sales were made out of these investments during the year ended 31st March 2023.

Purchases :

- a) 1st August 2022 Face value Rs. 50,000/- at Rs. 101 cum interest.
- b) 1st November 2022 Face value Rs. 75,000/- at Rs. 103 ex interest.

Sales :

- a) 1st September 2022 Face value Rs. 50,000/- at Rs. 104 cum interest.
- b) 1st February 2023 Face value Rs. 1,00,000/- at Rs. 103 ex interest. The interest is payable on 1st January and 1st July every year.

Write up Investment Account as on 31st March 2023. Investments on 31st March 2023 are to be valued at cost as per First-in First out method.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P-8295

[Total No. of Pages : 4

[6142]-503

T.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

353 A : Indian and Global Economic Development - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question 1 and question 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any three questions from the remaining question no. 2, 3, 4 & 5.*
- 3) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) :

[5]

- i) _____ is the feature of Indian Economy.
 - a) Low per capita income
 - b) Mass poverty
 - c) High dependence of population on agriculture
 - d) All of the above
- ii) Disguised unemployment exists primarily in the _____ sector in India.
 - a) Service
 - b) Foreign
 - c) Agriculture
 - d) Industrial
- iii) _____ is the apex body for providing finance to agriculture and rural development in India.
 - a) R.B.I.
 - b) SEBI
 - c) SBI
 - d) NABARD
- iv) _____ scheme was launched to financing SC, ST and women entrepreneurs.
 - a) Start-up India
 - b) Make in India
 - c) Stand up India
 - d) None of the above
- v) Any organisation working under government ownership and control is called _____.
 - a) Public sector
 - b) Private sector
 - c) Petty sector
 - d) Service sector

P.T.O.

vi) _____ sector does not comes under the service sector in India.

- a) Real Estate b) Transport
c) Restaurants & Hotels d) Mobile production

B) Match the following :

[5]

Group A

Group B

i) New Industrial Policy	a) Wheat production
ii) Start UP India	b) Service sector
iii) Green Revolution	c) 2014
iv) Education	d) 1991
v) Make in India	e) 2016

Q2) State the meaning of Economic Development. Explain its indicators. [15]

Q3) Explain causes of low productivity of Indian agriculture and suggest measures to increase productivity. **[15]**

Q4) Explain the role of micro, Small and medium enterprises in Indian Economy.[15]

Q5) Describe the importance and growth of service sector in India. [15]

Q6) Write shorts notes (Any three) : **[15]**

- Physical Quality of Life Index (PQLI)
- Agricultural Credit
- Public Sector
- E - commerce
- E - finance

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 आणि 6 अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न 2, 3, 4 आणि 5 पैकी कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) हे भारतीय अर्थव्यवस्थेचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) कमी दरडोई उत्पन्न
ब) मोठ्या प्रमाणात गरीबी
क) शेतीवरील लोकसंख्येचे जास्त अवलंबित्व
ड) वरील सर्व
- ii) प्रच्छन्न बेरोजगारी प्रामुख्याने भारतातील क्षेत्रात अस्तित्वात आहे.
अ) सेवा ब) विदेशी
क) शेती ड) औद्योगिक
- iii) ही भारतातील कृषी आणि ग्रामिण विकासासाठी वित्तपुरवठा करणारी सर्वोच्च संस्था आहे.
अ) आर.बी.आय. ब) सेबी
क) एस.बी.आय. ड) नाबार्ड
- iv) योजना एससी, एसटी आणि महीला उद्योजकांना वित्तपुरवठा करण्यासाठी सुरू करण्यात आली.
अ) स्टार्ट-अप इंडिया ब) मेक इन इंडिया
क) स्टँड अप इंडिया ड) वरीलपैकी नाही
- v) सरकारी मालकी आणि नियंत्रणाखाली काम करणाऱ्या कोणत्याही संस्थेला म्हणतात.
अ) सार्वजनिक क्षेत्र ब) खाजगी क्षेत्र
क) गौण क्षेत्र ड) सेवा क्षेत्र

vi) क्षेत्र हे भारतात सेवा क्षेत्रांतर्गत येत नाही.

अ) स्थावर मालमत्ता (मिळकत) क्षेत्र ब) वाहतूक

क) हॉटेल्स आणि रेस्टॉरंट्स ड) मोबाईल उत्पादन

ब) खालील जोड्या जुळवा.

[5]

‘अ’ गट

‘ब’ गट

i) नवीन औद्योगिक धोरण

अ) गहू उत्पादन

ii) स्टार्ट-अप-इंडिया

ब) सेवा क्षेत्र

iii) हरीत क्रांती

क) 2014

iv) शिक्षण

ड) 1991

v) मेक-इन-इंडिया

इ) 2016

प्रश्न 2) आर्थिक विकासाचा अर्थ सांगा. त्याचे निर्देशक स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 3) भारतातील शेतीच्या अल्प उत्पादकतेची कारणे स्पष्ट करा. आणि शेतीची उत्पादकता वाढविण्यासाठी उपाय सुचवा.

[15]

प्रश्न 4) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सुक्ष्म, लघु, आणि मध्यम उद्योगांची भूमिका स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 5) भारतातील सेवा क्षेत्राचे महत्व आणि वाढ यांचे वर्णन करा.

[15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

अ) भौतिक जीवन गुणवत्ता निर्देशांक

ब) कृषी कर्ज

क) सार्वजनिक क्षेत्र

ड) ई - कॉमर्स

इ) ई - वित्त

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P5885

[6142]-504

[Total No. of Pages : 4

T.Y.B.Com.

353B : INTERNATIONAL ECONOMICS - I
(2019 CBCS Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and question No. 6 are compulsory.*
- 2) Solve any three questions from the question No.2 to question No.5*
- 3) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks: (Any 5)

[5×1=5]

- i) Trade between two countries is known as _____
 - a) Internal trade
 - b) Local trade
 - c) International trade
 - d) Interrigional trade
- ii) According to the Hecksher ohlin theory, A Country with abundant capital should exports _____ intensive goods.
 - a) Labour
 - b) Capital
 - c) Capital and labour
 - d) Technology
- iii) A _____ seats a numerical limit on how much of product can be imported in to country.
 - a) Quota
 - b) Tariff
 - c) Trade restraint
 - d) Trade limit
- iv) _____ Economist is associated with product life cycle theory.
 - a) Verinon
 - b) Ricardo
 - c) Malthas
 - d) Adam Smith
- v) _____ is a subject matter of International Economics.
 - a) Balance of Payment
 - b) Foreign direct investment
 - c) Foreign exchange market.
 - d) All of the above
- vi) Exports means _____
 - a) Purchase of goods from other countries
 - b) Purchase of goods from domestic regions
 - c) Sale of goods to other countries
 - d) Sale of goods to domestic regions

P.T.O.

B) Match the pairs. [5]

Group A

- i) Theory of factor endowment
- ii) Ezeala Harrison
- iii) Quota
- iv) Dumping
- v) Terms of trade

Group B

- a) Tools of protection policy
- b) Gross batter terms of Trade
- c) Types of price discrimination
- d) New trade theory
- e) Hecksher ohlin

Q2) Explain the role of International Trade in Economic development. [15]

Q3) What is protection trade policy? Explain the arguments for and against of protection trade policy? [15]

Q4) Explain the concept and effects of Dumping. [15]

Q5) Explain the causes of unfavorable terms of trade to developing countries. [15]

Q6) Write short notes. (any 3) [15]

- a) Scope of international economics.
- b) Leontifs paradox.
- c) Free trade policy.
- d) Quatas
- e) Terms of trade

Total No. of Questions : 6]

P5885

[6142]-504

T.Y.B.Com.

353B : INTERNATIONAL ECONOMICS - I

(2019 CBCS Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - 2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 यापैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) दोन देशांमधील व्यापारास म्हणतात.
अ) अंतर्गत व्यापार ब) स्थानिक व्यापार
क) आंतरराष्ट्रीय व्यापार ड) आंतर-प्रादेशिक व्यापार
- ii) हेकश्चर ओहलिनच्या सिद्धांतानुसार भांडवल सधन देशांनी प्रधान वस्तुंची निर्यात करावी.
अ) श्रम ब) भांडवल
क) श्रम आणि भांडवल ड) तंत्रज्ञान
- iii) एका देशामध्ये वस्तुची किती आयात करावी यांची मर्यादा निश्चित करणारा संख्यात्मक संच म्हणजे होय.
अ) कोटा ब) जकात
क) अनुदान ड) मर्यादा
- iv) या अर्थतज्ञाचे नाव वस्तु जीवन चक्र सिद्धांताशी संबंधित आहे.
अ) व्हर्नन ब) रिकार्डो
क) माल्थस ड) अँडम स्मिथ
- v) हा आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राचा अभ्यास विषय आहे.
अ) व्यवहारतोल ब) परकीय थेट गुंतवणूक
क) विदेशी विनिमय बाजार ड) वरीलपैकी सर्व
- vi) निर्यात म्हणजे
अ) इतर देशांकडून वस्तुंची खरेदी ब) देशांतर्गत प्रदेशांतून वस्तुंची खरेदी
क) इतर देशांना वस्तुंची विक्री ड) देशांतर्गत प्रदेशांत वस्तुंची विक्री

ब) जोड्या लावा.

[5]

गट - अ

गट - ब

- i) घटक देनगी सिद्धांत
- ii) इझेला हॅरिसन
- iii) कोटा
- iv) अवपुंजन
- v) व्यापार शर्ती

- अ) संरक्षित व्यापार धोरणाचे साधन
- ब) स्थूल वस्तुरूप व्यापार शर्ती
- क) किंमत भेदाचा एक प्रकार
- ड) नविन व्यापार सिद्धांत
- इ) हेकश्चर ओहलीन

प्र.2) आर्थिक विकासातील आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची भूमिका स्पष्ट करा.

[15]

प्र.3) संरक्षित व्यापाराचे धोरण म्हणजे काय? संरक्षित व्यापार धोरणाच्या बाजूने आणि विरोधातील युक्तीवाद स्पष्ट करा.

[15]

प्र.4) अवपुंजनाची संकल्पना आणि परिणाम स्पष्ट करा.

[15]

प्र.5) विकसंशील देशांना व्यापारशर्ती प्रतिकूल असण्याची कारणे स्पष्ट करा.

[15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची व्याप्ती
- ब) लिऑन्टीफ चा विरोधाभास
- क) मुक्त व्यापार धोरण
- ड) कोटा
- इ) व्यापार शर्ती

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P5886

[Total No. of Pages : 4

[6142]-505

T.Y.B.Com.

354 : AUDITING & TAXATION - I
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any Five) **[5]**

- i) The first auditor of the government company will be appointed within _____ days from registration.
(10, 30, 60)
- ii) Evaluation is the basis of _____.
(Verification, marketing, certification)
- iii) _____ requires a legal audit.
(Sole trader, partnership, Public limited company)
- iv) Electronic Data processing is about gathering the data from _____.
(computers, servers, all of the above)
- v) As per _____ audit evidence means the collection of important information for checking of accounting reports.
(AAS-5, AAS-4 AAS-3)
- vi) _____ is used to detect criminal behaviour such as fraud or fraud in the organization.
(Forensic audit, continuous audit, investigation)

P.T.O.

B) True of False [5]

- i) As per the Income Tax Act 1961, agriculture income in India is exempt to tax.
- ii) The auditor can act as an employee of the company.
- iii) Tax audit is compulsory under the section 44AB.
- iv) Faulty audit reports are error-free.
- v) An audit program is the planning of an audit function.

Q2) Write a short notes (any two) [10]

- a) Types of Errors.
- b) Types of Audit report
- c) Right of company Auditor.
- d) EDP application control.

Q3) Answer the following (any 2) [30]

- a) Define the term 'Auditing'. Explain the importance and objectives of its.
- b) What is Vouching? Explain the process of a Cash book.
- c) Explain the qualification and disqualification of the company auditor.
- d) Define the term forensic audit. Explain the importance and services render by forensic Auditor.

Total No. of Questions : 3]

P5886

[6142]-505

T.Y.B.Com.

354 : AUDITING & TAXATION - I
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) नोंदणीपासून दिवसांत सरकारी कंपनीच्या पहिल्या लेखापरीक्षकाची नेमणूक केली जाईल.
(10, 30, 60)
- ii) मूल्यांकन हा चा आधार आहे.
(पडताळणी, विपणन, प्रमाणन)
- iii) ला कायदेशीर लेखापरीक्षण आवश्यक आहे.
(एकल व्यापारी, भागीदारी, पब्लिक लिमिटेड कंपनी)
- iv) इलेक्ट्रॉनिक डेटा प्रोसेसिंग म्हणजे कडून डेटा गोळा करणे.
(संगणक, सर्व्हर, वरील सर्व)
- v)नुसार, लेखापरीक्षण पुरावा म्हणजे लेखा अहवाल तपासण्यासाठी महत्त्वपूर्ण माहिती गोळा करणे.
(एएस-5, एएस-4, एएस-3)
- vi) संस्थेमध्ये फसवणूक किंवा अफरातफरी सारख्या गुन्हेगारी वर्तन शोधून काढण्यासाठी चा वापर केला जातो.
(फॉरेंसिक अंकेक्षण, सतत अंकेक्षण, तपास)

ब) चूक की बरोबर

[5]

- i) आयकर कायदा 1961 नुसार भारतातील कृषी उत्पन्न करमुक्त आहे.
- ii) अंकेक्षक कंपनीचा कर्मचारी म्हणून काम करू शकतो.
- iii) कलम 44 एबी अंतर्गत टॅक्स ऑडिट बंधनकारक आहे.
- iv) सदोष अंकेक्षण अहवाल चुकाविरहीत असतो.
- v) अंकेक्षण कार्यक्रम म्हणजे अंकेक्षण कार्याचे नियोजन होय.

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) चुकांचे प्रकार
- ब) ऑडिट रिपोर्टचे प्रकार
- क) कंपनी अंकेक्षकाचे अधिकार
- ड) ईडीपी अनुप्रयोग नियंत्रण

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन)

[30]

- अ) 'अंकेक्षण' व्याख्या द्या. त्याचे महत्त्व आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ब) प्रमाणन (व्हाउचिंग) म्हणजे काय? रोखपुस्तकाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- क) कंपनी अंकेक्षकाची पात्रता आणि अपात्रता स्पष्ट करा.
- ड) फॉरेंसिक ऑडिट व्याख्या द्या. फॉरेंसिक ऑडिटरचे महत्त्व आणि फॉरेंसिक ऑडिटरकडून देण्यात येणाऱ्या सेवा स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5887

[Total No. of Pages : 4

[6142]-506

T.Y. B.Com.

355(a) : BUSINESS ADMINISTRATION - II
Human Resource Management & Marketing
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any Five) :
[5]

- i) The word development is linked with _____.
 - a) Managers
 - b) Workers
 - c) Supervisors
 - d) All of the above
- ii) Training courses typically designed for _____.
 - a) Short term
 - b) Long term
 - c) Medium term
 - d) All of these
- iii) _____ is the process of managing, training, developing & evaluating employees.
 - a) Performance Appraisal
 - b) Motivation
 - c) Coordination
 - d) Selection
- iv) _____ can be defined as process of choosing the right person for the right job.
 - a) Selection
 - b) Recruitment
 - c) Incorporation
 - d) Orientation
- v) Human Resource Management is the process of _____.
 - a) Recruitment and Selection
 - b) Analysing the skills
 - c) Manpower utilization
 - d) None of the above

P.T.O.

- vi) HRM is an art of _____.
- a) Preparation of a task
 - b) Coordinating middle level Management
 - c) Helping top level Management
 - d) Managing people

B) Match the following : [5]

Column A	Column B
i) Career Planning	a) External Recruitment Source
ii) Performance Appraisal	b) HRM Function
iii) Kaizen 5-S	c) Japanese Technique
iv) Coordination	d) Graphics Scale Method
v) Interview Method	e) Employee Development

Q2) Write a short note (any two) : [10]

- a) Functions of Human Resource Department in Modern Business
- b) Recruitment of Employee
- c) Self-Development
- d) Techniques of Performance Appraisal

Q3) a) Define Human Resource Management. Explain importance of Human Resource management. [8]

b) Briefly describe various resources of Recruitment. [7]

Q4) a) Define Human Resource and explain its purpose and scope. [8]

b) Explain the various sources of recruitment of employees. [7]

vi) एचआरएम ही ची कला आहे.

अ) कार्याची तयारी

ब) मध्यम पातळीवरील व्यवस्थापनात समन्वय साधणे

क) उच्चस्तरीय व्यवस्थापनास मदत करणे

ड) लोकांचे व्यवस्थापन करणे

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

रकाना अ	रकाना ब
i) कारकीर्द नियोजन	अ) बाह्य भरती स्रोत
ii) कार्यमुल्यांकन	ब) मानवी संसाधन व्यवस्थापन कार्य
iii) कायदेन पंचसूत्री	क) जपानी तंत्र
iv) समन्वय	ड) आलेख मुल्यांकन पद्धत
v) मुलाखत पद्धत	इ) कर्मचारी विकास

प्रश्न 2) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) आधुनिक व्यवसायातील मानव संसाधन विभागाची कार्ये

ब) कर्मचारी भरती

क) स्व-विकास

ड) कामगिरी मूल्यमापनाची तंत्रे

प्रश्न 3) अ) मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या. मानवी संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्व स्पष्ट करा. [8]

ब) भरतीच्या विविध स्रोतांचे थोडक्यात वर्णन करा. [7]

प्रश्न 4) अ) मानवी संसाधनाचा अर्थ सांगून त्याचे उद्देश व व्याप्ती स्पष्ट करा. [8]

ब) कर्मचारी भरतीचे विविध स्रोत स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5888

[Total No. of Pages : 4

[6142]-507

T.Y. B.Com.

BANKING AND FINANCE - II

355-B : Financial Markets and Institutions in India

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (any 5) : [5]

- i) _____ Allocate saving efficiently in an economy to ultimate users either for investment in real assets or for consumption.
 - a) Economic system
 - b) Banking system
 - c) Financial system
 - d) Market system
- ii) Bombay stock exchange Established in _____.
 - a) 1890
 - b) 1875
 - c) 1880
 - d) 1871
- iii) Capital market regulator is _____.
 - a) RBI
 - b) IRDA
 - c) BSE
 - d) NSE
- iv) Exchange rates are determined in _____.
 - a) Money market
 - b) The foreign exchange market
 - c) The stock market
 - d) The capital market
- v) Maintaining a foreign currency account is helpful to _____.
 - a) Avoid transaction cost
 - b) Avoid exchange risk
 - c) Avoid both transaction cost and exchange risk.
 - d) Avoid exchange risk and domestic currency depreciation.
- vi) Money market is a mechanism through which _____ funds are loaned and borrowed.
 - a) Short term
 - b) Medium term
 - c) Long term
 - d) None of the above

P.T.O.

B) Match the following : **[5]**

Group - A

- i) Financial system
- ii) Money market
- iii) Capital market instrument
- iv) Over The counter
exchange of India
- v) Foreign Exchange market

Group - B

- a) Finance for Development
- b) The framework for the
exchange of one national
currency for another
- c) Useful for small company and
small investor
- d) Debenture
- e) Call money market

Q2) Write short notes (any 2) : **[10]**

- a) Functions of financial system in India
- b) Deficiencies of Indian money market
- c) Functions of foreign exchange market.
- d) Credit instrument in Indian capital market

Q3) a) Explain role of financial system in economic development. **[8]**

b) Explain functions of Indian money market. **[7]**

**Q4) a) Define Foreign Exchange Market. Explain participants in Foreign
Exchange market.** **[8]**

b) Explain functions of Indian capital market. **[7]**

Total No. of Questions : 4]

P-5888

[6142]-507

T.Y. B.Com.

BANKING AND FINANCE - II

355-B : Financial Markets and Institutions in India

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) **[5]**

- i) अर्थव्यवस्थेतील कार्यक्षमतेने बचतीचे वाटप अंतिम वापरकर्त्यांना एकतर वास्तविक मालमत्तेतील गुंतवणुकीसाठी किंवा वापरासाठी करते.
अ) आर्थिक प्रणाली ब) बँकिंग प्रणाली
क) वित्तीय प्रणाली ड) बाजार प्रणाली
- ii) मुंबई शेअर बाजाराची स्थापना झाली.
अ) 1890 ब) 1875
क) 1880 ड) 1871
- iii) भांडवल बाजाराचे नियामक आहे.
अ) आर बी आय ब) आय आर डी ए
क) बी एस इ ड) एन एस इ
- iv) विनिमय दर मध्ये निर्धारित केले जातात.
अ) नाणे बाजार ब) परकीय विनिमय बाजार
क) शेअर बाजार ड) भांडवल बाजार
- v) परकीय चलन खाते राखणे साठी उपयुक्त आहे.
अ) व्यवहार खर्च टाळणे
ब) विनिमय जोखीम टाळणे
क) व्यवहार खर्च आणि विनिमय जोखीम दोन्ही टाळणे
ड) विनिमय जोखीम आणि देशांतर्गत चलन घसारा टाळणे

vi) नाणे बाजार, म्हणजे अशी यंत्रणा की जिच्यामार्फत कर्जे दिली व घेतली जातात.

अ) अल्पमुदतीची

ब) मध्यम मुदतीची

क) दीर्घ मुदतीची

ड) वरील पैकी नाही

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

अ गट

ब गट

i) वित्तीय प्रणाली -

अ) विकासासाठी अर्थ पुरवठा

ii) नाणेबाजार -

ब) एका देशाच्या चलनाची दुसऱ्या देशाच्या चलना बरोबर अदलाबदल करण्यासाठी चौकट पुरविण्याचे कार्य करतो

iii) भांडवल बाजार वित्तीय साधने -

क) लहान कंपनी व लहान गुंतवणूकदार यांना उपयोगी

iv) भारताचे त्वरित विनिमय केंद्र -

ड) कर्ज रोखे

v) परकीय विनिमय बाजार -

इ) मागणी करताच मिळणाऱ्या पैशाचा बाजार

प्रश्न 2) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) भारतातील वित्तीय प्रणालीची कार्ये

ब) भारतीय नाणेबाजारातील उणीवा/दोष

क) परकीय विनिमय बाजार पेठेची कार्ये

ड) भारतीय भांडवल बाजारातील वित्तीय साधने

प्रश्न 3) अ) आर्थिक विकासात वित्तीय प्रणालीची भूमिका स्पष्ट करा.

[8]

ब) भारतीय नाणेबाजारातील कार्ये स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) परकीय विनिमय बाजाराची व्याख्या लिहा. परकीय विनिमय बाजारातील सहभागी घटक स्पष्ट करा.

[8]

ब) भारतीय भांडवल बाजारातील कार्ये स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5889

[Total No. of Pages : 4

[6142]-508

T.Y. B.Com.

355 (C) : BUSINESS LAW AND PRACTICE - II
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative. (Any Five)[5]

- i) In India the law related to workman compensation, child labour act are called as _____.
(Bonus Act, Labour law, Mercantile law, Factories law)
- ii) The purpose of labour law does not include _____.
(Provides legal frame-work, Employee satisfaction, Workplace democracy, Industrial relations)
- iii) The term _____ means productive work especially physically work done for wages.
(Labour, Productivity, Job, Work)
- iv) The Indian labour law is mainly concentrating on the problems related to _____.
(Labour welfare, Child labour, Women problems, Factory work)
- v) _____ has formulated the employees provident fund scheme.
(ESIC, Medical benefit council, The state government, The central government)
- vi) ILO stands for _____.
(International Labour Organization, Internal Labour Organization, Internal Laboratory Organization, Interim Labour Organization)

P.T.O.

b) Match the following :

[5]

Column A		Column B	
i)	15 th March 1948	a)	The Employees Provident Fund and Miscellaneous Provision Act
ii)	1952	b)	Industrial Disputes Act
iii)	1924	c)	Factories Act
iv)	1947	d)	Minimum Wages Act
v)	23 rd September 1948	e)	Workman Compensation Act

Q2) Write a short note (Any Two) :

[10]

- a) Labour policy in India.
- b) Provisions regarding safety and labour welfare.
- c) Standing committee.
- d) Employees deposit linked insurance scheme.

Q3) a) Explain the history and evolution of labour laws in India.

[8]

b) Define the term Factory. Explain the concepts of manufacturing process, worker, work hours, inspection officer under Factories act 1948. [7]

Q4) a) Explain the adjudication of disputes and claims under The Employees State Insurance Act, 1948. [8]

b) Explain the objectives and scope of Employees Provident Fund and Miscellaneous Provident Act, 1952. [7]

355 (C) : BUSINESS LAW AND PRACTICE - II
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) भारतात कामगारांची नुकसान भरपाई, बालकामगार इ. संबंधित असणाऱ्या कायद्याला असे म्हणतात.
(बोनस कायदा, व्यापारी कायदा, कारखाना कायदा, मजूरी कायदा)
- ii) कामगार कायद्यामध्ये हा हेतू समाविष्ट नाही.
(कायदेशीर नियामक काम, कर्मचाऱ्यांचे समाधान, कामगार लोकशाही, औद्योगिक संबंध)
- iii) या शब्दाचा अर्थ म्हणजेच मजूरीसाठी केले जाणारे शारीरिक कार्य होय.
(श्रमीक, उत्पादकता, नोकरी, काम)
- iv) भारतीय कामगार कायदा हा प्रामुख्याने या समस्यांवर लक्ष केंद्रीत करतो.
(कामगार कल्याण, बालकामगार, महिला समस्या, कारखान्याचे काम)
- v) ने कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी योजना तयार केली आहे.
(ईएसआयसी, वैद्यकीय लाभ परिषद, राज्य सरकार, केंद्र सरकार)
- vi) आय.एल.ओ. चे विस्तारित रूप आहे.
(आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना, अंतर्गत कामगार संघटना, आंतरराष्ट्रीय लॅब्रोटरी संघटना, अंतिम कामगार संघटना)

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

रकाना अ		रकाना ब	
i)	15 मार्च 1948	अ)	भविष्य निर्वाह निधी आणि विविध तरतुदी कायदा
ii)	1952	ब)	औद्योगिक विवाद कायदा
iii)	1924	क)	कारखाना कायदा
iv)	1947	ड)	किमान वेतन कायदा
v)	23 सप्टेंबर 1948	ई)	कामगार नुकसान भरपाई कायदा

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) भारतीय कामगार धोरण
- ब) सुरक्षा आणि कामगार कल्याण संबंधी तरतुदी
- क) स्थायी समिती
- ड) कर्मचारी डिपॉझिट लिंक्ड इन्शुरन्स स्कीम

प्रश्न 3) अ) भारतातील कामगार कायद्याचा इतिहास आणि उत्क्रांती स्पष्ट करा.

[8]

ब) कारखाना या संज्ञाची व्याख्या लिहा. कारखाना कायदा 1948 अंतर्गत, उत्पादन प्रक्रिया, कामगार, कामाचे तास या संकल्पना स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) कर्मचारी राज्य विमा कायदा 1948 अंतर्गत, विवाद आणि दाव्यांच्या निर्णयाचे स्पष्टीकरण द्या.

[8]

ब) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि विविध तरतुदी कायद्यांतर्गत 1952 उद्देश व व्याप्ती स्पष्ट करा.

[7]

SEAT No. :

P-5890

[Total No. of Pages : 4

[6142]-509

T.Y. B.Com.

355(D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - II
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50]

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (any 5) : **[5]**

- i) The basic objective of consumer co-operative society is to eliminate _____
 - a) Company
 - b) Consumer
 - c) Middleman
 - d) Government
- ii) NAFED was founded in _____
 - a) 1958
 - b) 1968
 - c) 1908
 - d) 1918
- iii) Dairy society working at village level is the example of _____ level society.
 - a) State
 - b) National
 - c) Primary
 - d) District
- iv) The first cotton mill in India was established in _____
 - a) Bombay
 - b) Ahmedabad
 - c) Kanpur
 - d) Madras
- v) Consumer co-operatives are established for _____
 - a) Welfare of society
 - b) Welfare to consumers
 - c) Welfare of Government
 - d) None of these
- vi) In Maharashtra, first co-operative sugar factory was started in _____ District.
 - a) Pune
 - b) Ahmednagar
 - c) Nasik
 - d) Nagpur

P.T.O.

B) Match the following Pairs :

[5]

'A'	'B'
i) P.A.C.S.	a) Wholesale market
ii) Super market	b) consumer society
iii) Welfare of consumers	c) Agriculture marketing federation
iv) District level society	d) Primary co-operative credit society
v) N.A.F.E.D.	e) Working at District level

Q2) Write short notes (any two) :

[10]

- a) Features of co-operative marketing.
- b) Progress of co-operative society.
- c) Co-operative consumer stores.
- d) Problems of sugar co-operatives.

Q3) a) State the functions of co-operative credit society.

[8]

b) State the different elements of co-operative marketing.

[7]

Q4) a) State the functions of National co-operative consumers federation. [8]

b) State the problems of Dairy co-operative societies. **[7]**

Total No. of Questions : 4]

P-5890

[6142]-509

T.Y. B.Com.

355(D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - II
(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS) (Special Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) ग्राहक सहकारी संस्थांचा प्रमुख उद्देश म्हणजे समूळ उच्चारन करणे होय.
अ) कंपनी ब) ग्राहक
क) मध्यस्थ ड) सरकार
- ii) नाफेड ची स्थापना या वर्षी झाली.
अ) 1958 ब) 1968
क) 1908 ड) 1918
- iii) गाव पातळीवरील दूध सहकारी सोसायटी ही प्रकारच्या स्तरावरील सोसायटी आहे.
अ) राज्य ब) देशपातळी
क) प्राथमिक ड) जिल्हापातळी
- iv) भारतामध्ये पहिली सूतगिरणी या ठिकाणी स्थापन झाली.
अ) बॉम्बे ब) अहमदाबाद
क) कानपूर ड) मद्रास
- v) ग्राहक सहकारी संस्था करिता स्थापन केल्या जातात.
अ) सोसायटीचे कल्याण ब) ग्राहकांचे कल्याण
क) सरकारचे कल्याण ड) यापैकी नाही
- vi) महाराष्ट्रात पहिला सहकारी साखर कारखाना जिल्ह्यात स्थापन झाला.
अ) पुणे ब) अहमदनगर
क) नासिक ड) नागपूर

ब) खालील जोड्या लावा.

[5]

‘अ’	‘ब’
i) पी. ए. सी. एस	अ) घाऊक बाजार
ii) सूपर मार्केट	ब) ग्राहक सोसायटी
iii) ग्राहकांचे कल्याण	क) कृषी विपणन महासंघ
iv) जिल्हा स्तरीय सोसायटी	ड) प्राथमिक सहकारी पत सोसायटी
v) नाफेड	इ) जिल्हा पातळीवर कार्यरत

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) सहकारी विपणनाची वैशिष्ट्ये.
- ब) सहकारी सोसायटीयांची प्रगती
- क) सहकारी ग्राहक भंडार
- ड) सहकारी साखर कारखान्यांचे दोष/समस्या

प्रश्न 3) अ) सहकारी पत सोसायटीची कार्ये सांगा.

[8]

ब) सहकारी विपणनाचे विविध घटक सांगा.

[7]

प्रश्न 4) अ) राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक संघाची कार्ये सांगा.

[8]

ब) दूध सहकारी सोसायटीच्या समस्या सांगा.

[7]

[6142]-510

T.Y. B.Com.

355-E : COST AND WORKS ACCOUNTING - II
(2019 Pattern) (Sernester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5 out of 7) : [5]

- i) _____ overheads are related to the periods, hence they are termed as period costs.
 - a) Fixed
 - b) Variable
 - c) Semi variable
 - d) Direct
- ii) Uncontrollable overheads are _____ the control of the management.
 - a) Within
 - b) Beyond
 - c) Decreasing
 - d) Fixed
- iii) Overheads are absorbed on the basis of absorption _____.
 - a) Tools
 - b) Rates
 - c) Costs
 - d) Price
- iv) Under absorption of overheads results in _____ of cost.
 - a) Under statement
 - b) Rise
 - c) Increase
 - d) Inflate
- v) _____ is a more specific way of allocating overhead costs based on “activities” that actually contribute to overhead costs.
 - a) Marginal costing
 - b) Standard costing
 - c) Activity-based costing
 - d) Uniform costing
- vi) _____ are business costs that are related to the day-to-day running of the business.
 - a) Rent
 - b) Rates
 - c) Bonus
 - d) Overheads

P.T.O.

vii) As per CAS 15 _____ overheads comprises selling overheads and distribution overheads.

a) Marketing	b) Production
c) Purchase	d) Price

B) Match the following : **[5]**

i) Fixed overheads	- CAS - 11
ii) Administrative overheads	- money spent on an activity
iii) Production and Operations overheads	- unaffected by variations
iv) Activity based costing	- CAS - 3
v) Cost pools	- allocating overhead costs based on activities

Q2) Short Notes (Any Two out of Four) : **[10]**

- Utility of Cost Accounting Standards
- Need for Activity Based Costing
- Classification of Overheads
- Absorption of overheads

Q3) The following data were obtained by Global Summit for the month ended 31st March 2021 from which you are required to calculate the departmental overhead rate for each of the production department assuming that overheads are recovered as percentage of Direct Wages. **[15]**

Particulars	Production departments			Service departments	
	“A”	“B”	“C”	“X”	“Y”
Direct materials in Rs.	15000	30000	30000	22500	22500
Direct wages in Rs.	30000	45000	60000	15000	30000
Staff numbers No.	1500	2250	2250	750	750
Electricity KWH	6000	4500	3000	1500	1500
Capital value of Assets in Rs.	60000	40000	30000	10000	10000
Area Sq.ft.	1500	2500	500	500	500
Light Points No.	10	16	4	6	4

Other expenses for the period were:

The overhead Expenses for the period were :

Particulars	In Rs
Power	1100
Lighting	200
Stores Overhead	800
Staff Welfare	3000
Depreciation	30000
Repairs	6000
General Overheads	12000
Rent and Taxes	550

Apportion the overhead expenses of service dept “Y” on the basis of direct wages and those of service dept “X” in the ratio of 10:6:4 to the Production Depts.

Q4) Forex Ltd. Fardapur has submitted the cost data below : **[15]**

Particulars	2020 Rs.	2021 Rs.
Actual overheads	500000	648000
Actual Labour Cost	1250000	Increased by 20 %

Overheads were absorbed at the same rate as based on actuals for the year 2020. The statement of cost for the year 2021 indicates that direct labour cost is distributed as follows —

Particulars	Rs.
Cost of Sales	1000000
Closing Stock of finished goods	375000
Work-in-progress at the end	125000
Total	1500000

You are required to calculate

- i) Overhead absorption rate
- ii) The amount of overheads under or over absorbed
- ii) The disposal of Overheads

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5891

[Total No. of Pages : 3

[6142]-511

T.Y. B.Com.

355 - F : BUSINESS STATISTICS - II

(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2 ½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator and statistical table is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meanings.*

Q1) a) Fill in the blanks (Any 5) : **[1 each]**

- i) No. of different ways of arranging 3 boys for a photograph in a row is _____.
- ii) No. of ways of selection of 2 balls from 4 balls is _____.
- iii) A die is tossed two times and outcomes are noted then the total number of elements in the sample space is _____.
- iv) If A is any event defined on the sample space such that $P(A) = \frac{1}{3}$ then conditional probability of A given A' $P(A/A') =$ _____.
- v) Expected value of a constant is _____.
- vi) Reorder level = minimum level + _____.

b) State whether the following statements are true or false.(any five)

- i) A discrete random variable (r.v.) takes only particular values.
- ii) If two events A and B are independent then $P(A/B) = 0$.
- iii) Poisson distribution is used in a case of very rare events.
- iv) Set up cost is the cost incurred each time an order is placed.
- v) For binomial distribution mean > variance.
- vi) If a discrete r.v. $X \rightarrow$ Bernoulli ($P = 0.6$) then mean = variance = 0.6.

P.T.O.

Q2) Write short note on the following (Any two) :

[5 each]

- a) Define classical definition of probability. What are its assumptions? State axioms of probability.
- b) Explain the terms : random variable (r.v.), discrete r.v., probability mass function (p.m.f.).
- c) Define Binomial distribution. State its p.m.f., state its mean, variance and standard-deviation (s.d.) state additive property of binomial distribution.
- d) Meaning and necessity of inventory control. Define deterministic inventory model.

Q3) a) Attempt the following :

i) Define Economic order quantity and Reorder level. **[4]**

ii) State Baye's theorem. **[3]**

b) Attempt the following :

i) The p.m.f. of a discrete r.v.x is given by

X	-2	-1	0	1	2
P(X = x)	0.3	0.2	0.2	0.1	0.2

Obtain variance of X. **[4]**

ii) The joint p.m.f. of (x, y) is given by **[4]**

$\begin{matrix} y \\ x \end{matrix}$	-1	1
-1	0.2	0.3
1	0.4	0.1

Check whether x and y are independent?

Q4) a) Attempt the following :

i) For $X \rightarrow B(n, p)$ [4]

I) If $E(x) = 6$, $\text{Var}(x) = 4.2$, then find n and p .

II) If $P = 0.6$, $E(x) = 6$ then find n and $\text{Var}(x)$.

III) If $n = 25$, $E(x) = 10$ then find p and $\text{Var}(x)$.

IV) Is it possible to have $E(x) = 3$, $\text{Var}(x) = 3$?

ii) For joint p.m.f. of (x, y) [4]

$x \backslash y$	-1	0	1
0	0.1	0.2	0.1
1	0.2	0.3	0.1

Obtain marginal probability distributions of x and of y . Also obtain $P(x = y)$.

b) Attempt the following :

i) Define the following :

Sample space, event, simultaneous occurrence of two events A & B, occurrence of at least one of the two events A & B. [4]

ii) The p.m.f. of a discrete r.v. X is [3]

X	-1	0	1	2	3
$P(X = x)$	0.1	0.2	0.3	0.2	0.2

Obtain variance of X .

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5892

[Total No. of Pages : 4

[6142]-512

T.Y. B.Com.

BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - II) (355(G))

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All Questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Any 5). [5]

- i) A small enterprise investment in Plant & Machinery does not exceed to _____ crore.
 - a) 5
 - b) 10
 - c) 15
- ii) Registration of Micro, Small and Medium Enterprises (MSME) is _____ in India.
 - a) compulsory
 - b) optional
 - c) not compulsory
- iii) _____ is the reason for sickness in Micro, Small and Medium Enterprises (MSME) sector.
 - a) Power shortage
 - b) Equipment shortage
 - c) Management problems
- iv) DSCR stand for _____.
 - a) Derivative service coverage ratio
 - b) Debt service coverage ratio
 - c) Discount service coverage ratio

P.T.O.

- v) IFCI was established in the year _____.
 a) 1946
 b) 1948
 c) 1950
- vi) BEA stands for _____.
 a) Break Earning Analysis
 b) Breaking Even Analysis
 c) Break Even Analysis

B) Match the Following :

[5 × 1 = 5]

Group 'A'	Group 'B'
i) Business Planning	a) 1978
ii) District Industries Centre (DIC)	b) Announcement in the year 2020
iii) Maharashtra Industrial Development Corporation (MIDC)	c) 2006
iv) MSME Act	d) Project Report
v) Atma Nirbhar Bharat Abhiyan	e) 1962

Q2) Write Short notes (Any 2).

[10]

- a) Investment and Annual Turnover.
 b) Udyam Registration Portal.
 c) Project Appraisal.
 d) District Industries Centre

Q3) a) What is Micro, Small and Medium Enterprises (MSME)? Explain the COVID-19 impact on MSME. [8]

b) Explain the various business opportunities under Micro, Small and Medium Enterprises (MSME). [7]

Q4) a) What is Business Plan. Explain the various importance of business plan. [8]

b) Explain the various financial incentives for Small-Scale Industries (SSI). [7]

Total No. of Questions : 4]

P-5892

[6142]-512

T.Y. B.Com.

BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - II) (355(G))

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) यंत्रसामग्रीतील गुंतवणूक लहान उद्योगात रु..... कोटी पेक्षा जास्त नसते.
अ) 5
ब) 10
क) 15
 - ii) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उपक्रम (एमएसएमई) ची नोंदणी भारतात आहे.
अ) अनिवार्य
ब) पर्यायी
क) अनिवार्य नाही
 - iii) हे सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उपक्रम (एमएसएमई) क्षेत्रातील आजाराचे कारण आहे.
अ) वीज कमतरता
ब) उपकरणांची कमतरता
क) व्यवस्थापन समस्या
 - iv) डी.एस.सी.आर. म्हणजे होय.
अ) व्युत्पन्न सेवा व्याप्ती गुणोत्तर
ब) ऋणसेवा व्याप्ती गुणोत्तर
क) सवलत सेवा व्याप्ती गुणोत्तर
 - v) आय.एफ.सी.आय ची स्थापना वर्षात झाली
अ) 1946
ब) 1948
क) 1950

vi) बी.ई.ए. म्हणजे होय.

अ) सम कमाई विश्लेषण

ब) छेद तोडणे विश्लेषण

क) सम छेद विश्लेषण

ब) जोड्या लावा.

[5]

गट 'अ'

गट 'ब'

i) व्यवसाय नियोजन

अ) 1978

ii) जिल्हा उद्योग केंद्र (डी.आय.सी.) ब)

2020 मध्ये घोषणा

iii) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास

क) 2006

महामंडळ (एमआयडिसी)

iv) एम.एस.एम.ई. कायदा

ड) प्रकल्प अहवाल

v) आत्म निर्भर भारत अभियान

इ) 1962

प्रश्न 2) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) गुंतवणूक आणि वार्षिक उलाढाल

ब) उद्यम नोंदणी पोर्टल

क) प्रकल्प मूल्यमापन

ड) जिल्हा उद्योग केंद्र

प्रश्न 3) अ) सूक्ष्म, लघू आणि मध्यम उपक्रम (एमएसएमई) म्हणजे काय? कोविड-19 चा सूक्ष्म, लघू आणि मध्यम उपक्रम (एमएसएमई) यावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा. [8]

ब) सूक्ष्म, लघू आणि मध्यम उपक्रम (एमएसएमई) या अंतर्गत विविध व्यवसाय संधी स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) व्यवसाय योजना काय आहे? व्यवसाय योजनेचे विविध महत्त्व सांगा. [8]

ब) लघुउद्योगांसाठी (एमएसआय) विविध आर्थिक प्रोत्साहन सवलती स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5893

[Total No. of Pages : 4

[6142]-513

T.Y. B.Com.

355(H) : MARKETING MANAGEMENT - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any Five) :
[5]

- i) The purpose of non-profit organizations is to _____.
(provide services, earning income, making a profit)
- ii) Identification of source of product is important to the _____.
(Employee, Consumer, Government)
- iii) _____ is the process of estimating a company's sales revenue for a specific time period, commonly a month, quarter, or year.
(Market demand, Sales forecasting, Marketing)
- iv) _____ a characteristic of this organizational structure is that it is done on two or more bases.
(Geographical, Matrix, Functional)
- v) _____ are concerned with creating a lasting impression among consumers, improving product sales and market share.
(Brand Manager, Consumer, Manufacturer)
- vi) All the _____ try to impress the brand of their product in the mind of the consumer.
(Manufacturer, Purchaser, Customer)

P.T.O.

B) Match the following :**[5]**

Column A	Column B
i) Irregular Demand	a) Sales Forecasting
ii) Delphi Technique	b) Seasonal Goods
iii) Government Schemes	c) Same brand same item
iv) Functional Marketing Organization	d) Digital India
v) Line Marketing Strategy	e) Simple and common type

Q2) Write a short note (any two) :**[10]**

- a) Determinants of Demand
- b) Non-Profit Organization
- c) Customer Oriented Marketing Organization
- d) Umbrella Brand Strategy

Q3) a) Elaborate the techniques of Sales forecasting.**[8]**

- b) Explain the problems of the Non-Profit Organization.

[7]**Q4) a) Explain the factors affecting on Marketing Organization.****[8]**

- b) Explain the various types of Brand Building Strategies.

[7]

[6142]-513

T.Y. B.Com.

355(H) : MARKETING MANAGEMENT - II

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्रश्न 1) अ) योग्य पर्याय निवडून रिक्त जागा भरा (कोणत्याही 5) [5]

i) अव्यवसायिक संस्थांचा उद्देश हा असतो.

(सेवा पुरविणे, उत्पन्न मिळविणे, नफा मिळविणे)

ii) उत्पादनाचा स्रोत ओळखणे हे साठी महत्वाचे आहे.

(कामगार, ग्राहक, शासन)

iii) ही एखाद्या विशिष्ट कालावधीसाठी, सामान्यतः एक महिना, तिमाही किंवा वर्षासाठी कंपनीच्या विक्री उत्पन्नाचा अंदाज लावण्याची प्रक्रिया आहे.

(बाजार मागणी, विपणन, विक्रीअंदाज)

iv) संघटन रचनेचे वैशिष्ट्य म्हणजे दोन किंवा अधिक आधारावर कार्याचे भेद केले जातात.

(भौगोलिक, ढाचात्मक, कार्यात्मक)

v) ग्राहकांमध्ये कायमस्वरूपी प्रभाव निर्माण करणे, उत्पादनांची विक्री आणि बाजारातील हिस्सा सुधारणे शी संबंधित आहे.

(ब्रँड मॅनेजर, ग्राहक, उत्पादक)

vi) सर्व आपल्या उत्पादनाचा ब्रँड ग्राहकाच्या मनात ठसवण्याचा प्रयत्न करतात.

(उत्पादक, खरेदीदार, ग्राहक)

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

रकाना अ	रकाना ब
i) अनियमित मागणी	अ) विक्री अंदाज
ii) डेलफी तंत्र	ब) हंगामी वस्तू
iii) शासकीय योजना	क) एकच ब्रँड एकच वस्तू
iv) कार्यात्मक विपणन संघटना	ड) डिजिटल इंडिया
v) रेषा चिन्हांकन व्यूहरचना	इ) सोपा व सर्वसामान्य प्रकार

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) मागणीचे निर्धारक घटक
- ब) विना नफा संघटना/ संस्था
- क) ग्राहकाभिमुख विपणन संघटना
- ड) एकछत्री चिन्हांकन व्यूहरचना

प्रश्न 3) अ) विक्रीचा अंदाज वर्तवण्याची तंत्रे विशद करा.

[8]

ब) विना नफा संघटनेच्या समस्या स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) विपणन संस्थेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

[8]

ब) चिन्हांकन बांधणी व्यूहरचनेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5894

[Total No. of Pages : 4

[6142]-514

T.Y. B.Com.

**355 I : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - II (Paper - II)
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the Blanks (Attempt any 5 out of 6) : [5]

- i) _____ are the major role played by public sector in Economic development of India.
(Strong industrial base, generation of employment Expert promotion, All)
- ii) _____ sector contributes the most of India's Economy.
(Service Sector, Manufacturing Sector, Agriculture Sector, Small scale industries)
- iii) The APLM act was passed in _____.
(2020, 2017, 2013, 2007)
- iv) _____ industry is Not depend on agriculture sector.
(IT Industry, sugar industry, Jute industry, Textiles industry)
- v) The major problem of agricultural marketing in India is _____.
(price fluctuations, Low agricultural productivity, uncertainty in Moonsoon, Non-availability of seeds)
- vi) The major problem of agricultural processing industries is _____.
(Low quality of raw material, low quality of human capital, price fluctuations in raw material, Lack of knowledge)

P.T.O.

b) **Match the following :** [5]

i) Disinvestment	a) 2017
ii) Health	b) Problem of agricultural marketing
iii) Export promotion	c) Reduction in public ownership
iv) APLM act	d) Health sector
v) Lack of transport facilities	e) SEZ

Q2) Write a short note (Any 2 out of 4) : [10]

- a) Issues regarding deregulation.
- b) Problems of agricultural marketing.
- c) Scope of agro processing industries.
- d) Importance of sugar industry.

Q3) a) Write a detail note on disinvestment and future Economic Reforms of India. [8]

b) Explain in detail the problems of agro processing industries in India. [7]

Q4) a) Describe the present status of food retail marketing system in India. [8]

b) Explain in detail the importance of agro based industries. [7]

Total No. of Questions : 4]

P-5894

[6142]-514

T.Y. B.Com.

**355 I : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - II (Paper - II)
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]

- i) भारताच्या आर्थिक विकासामध्ये स्वरूपात सार्वजनिक क्षेत्राने आपली भूमिका वार पाडली आहे.
(मजबूत औद्योगिक पाया, रोजगार निर्मिती, निर्यातवाद, सर्व)
- ii) या क्षेत्राचा भारताच्या आर्थिक विकासात सर्वाधिक वाटा आहे.
(सेवाक्षेत्र, विनिर्माण क्षेत्र, कृषी क्षेत्र, लघुउद्योग क्षेत्र)
- iii) APLM कायदा मध्ये संमत करण्यात आला.
(2020, 2017, 2013, 2007)
- iv) उद्योग कृषी क्षेत्रावर अवलंबून नाही.
(IT उद्योग, साखर उद्योग, जुट उद्योग, वस्त्रोद्योग)
- v) ही भारताच्या कृषी विपणनातील सर्वात प्रमुख समस्या आहे.
(किंमत चढउतार, अल्पकृषी उत्पादकता, पर्जन्यमानाची अनिश्चितता, बि-बियाण्यांची अनुपलब्धता)
- vi) ही कृषीप्रक्रिया उद्योगांची सर्वाधिक महत्वाची समस्या आहे.
(कच्च्या मालाचा निम्न दर्जा, मानवी भांडवलाचा निम्न दर्जा, किंमत चढउतार, माहितीचा अभाव)

- ब) योग्य जोड्या लावा. [5]
i) निर्गुतवणूक	अ) 2017
ii) आरोग्य	ब) कृषी विपणनाची समस्या
iii) निर्यात प्रोत्साहन	क) सार्वजनिक मालकीतील घट
iv) APLM कायदा	ड) आरोग्य क्षेत्र
v) वाहतूक सुविधांचा अभाव	इ) SEZ

प्रश्न 2) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]

- अ) निर्गुतवणूकीबाबत चर्चेचे मुद्दे
ब) कृषी विपणनाच्या समस्या
क) कृषी प्रक्रिया उद्योगांची व्याप्ती
ड) साखर उद्योगाचे महत्व

प्रश्न 3) अ) भारतातील भावी आर्थिक सुधारणा आणि निर्गुतवणूकीबाबत सविस्तरपणे टिप लिहा. [8]

ब) भारतातील कृषी प्रक्रिया उद्योगांच्या समस्या सविस्तरपणे स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) भारतातील सदयास्थतीतील किरकोळ खादय विपणन व्यवस्था विशद करा. [8]

ब) कृषी आधारित उद्योगांचे महत्व सविस्तर पणे विशद करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5895

[Total No. of Pages : 4

[6142]-515

T.Y. B.Com.

**355 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT**

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper-II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following (Any five)

[5×2=10]

- a) What is R&D
- b) Define finance.
- c) State the meaning of development.
- d) Define budget.
- e) Define defence budget.
- f) Define war time economy.

Q2) Attempt any four of the following (Any four)

[4×5=20]

- a) Industrial policy
- b) Resolution
- c) Military Spender
- d) Department of Defence production
- e) Defence economics

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following (Any four)

[4×5=20]

- a) Why is India's defence spending on the rise?
- b) Explain the political aspect of defence production.
- c) State the future prospects of the defence debate.
- d) State the role of the public sector undertaking in defence.
- e) Explain the importance of DRDO in war.

Q4) Attempt any two of the following (Any Two)

[2×10=20]

- a) Explain in detail industrial policy resolution of the government since 1991 onwards.
- b) State the role of the department of Defence production.
- c) Explain in detail information and role of Shanghai Cooperation Organisation (SCO).

Total No. of Questions : 4]

P-5895

[6142]-515

T.Y. B.Com.

**355 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT**

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper-II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×2=10]

- अ) आर आणि डी म्हणजे काय?
- ब) फायनान्सची व्याख्या द्या.
- क) विकासाचा अर्थ सांगा.
- ड) अर्थसंकल्पाची व्याख्या द्या.
- इ) संरक्षण अर्थसंकल्प व्याख्या द्या.
- फ) युद्धकालीन अर्थव्यवस्था व्याख्या द्या.

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4×5=20]

- अ) औद्योगिक धोरण
- ब) ठराव
- क) मिलिटरी स्पेंडर
- ड) संरक्षण उत्पादन विभाग
- इ) डिफेन्स इकॉनॉमिक्स

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4×5=20]

- अ) भारताचा संरक्षण खर्च का वाढत आहे?
- ब) संरक्षण उत्पादना संदर्भात राजकीय पैलू स्पष्ट करा.
- क) संरक्षण वादाच्या भविष्यातील शक्यता सांगा.
- ड) संरक्षण उत्पादनातील सार्वजनिक क्षेत्राची भूमिका स्पष्ट करा.
- इ) युद्धातील डी आर डी ओ चे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

- अ) 1991 नंतरचे सरकारचे औद्योगिक धोरण ठराव सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) संरक्षण उत्पादन विभागाची भूमिका सांगा.
- क) शांघाय को ऑपरेशन ऑर्गनायझेशन (SCO) ची तपशीलवार माहिती आणि भूमिका स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5896

[Total No. of Pages : 4

[6142]-516

T.Y. B.Com.

INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - II

Insurance

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - I) (355K)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Attempt any 5 out of 7). [5]

- i) A Condition, which increase the Probability of a Loss or its Severity and affects the Associated Risk, is known as _____.
 - a) Hazard
 - b) Speculation
 - c) Mitigation
 - d) Loss
- ii) Risk insured against death is a contract of _____.
 - a) Agreement
 - b) Permission
 - c) Assurance
 - d) Caveat emptor
- iii) Insurance Act, 1938, specifies the Rules for Nomination of Insurance-Policies under _____.
 - a) Section 39
 - b) Section 41
 - c) Section 45
 - d) Section 21
- iv) The Clause of Arbitration Does Not Apply to _____ Insurance.
 - a) Goods
 - b) Marine
 - c) Agriculture
 - d) Personal
- v) Which One of the Following, is the Basic Insurance Legislation of the Country, that governs Insurance Business in India?
 - a) Insurance Act, 1938
 - b) Insurance Regulatory and Development Authority (I.R.D.A) Act, 1999
 - c) Deposit Insurance and Credit Guarantee Corporation Act, 1961
 - d) Public Liability Insurance Act, 1991

P.T.O.

- B) Match the Following :** **[5]**
i) Dynamic Risk	a) Unemployed
ii) Individual Risk	b) Stable Environment
iii) Static Risk	c) Accident
iv) Pure Risk	d) Physical disability
v) Particular Risk	e) Changes in the economy

- Single Premium
- Perils and Hazards
- Time Value of Money
- Motor Vehicle Act 1988

b) Explain in details Insurance and Risk Management Techniques. [7]

b) Explain the important clauses under The Insurance Laws (Amendment) Act 2015. [7]

P-5896

T.Y. B.Com.

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - I) (355K)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

i) एक स्थिती, जी नुकसानाची संभाव्यता किंवा तिची तीव्रता वाढवते आणि संबंधित जोखमीवर परिणाम करते तिला म्हणून ओळखले जाते.

ब) अटकळ

ड) नुकसान

ब) परवानगी

ड) खरेदीदार सावध रहाणे

ब) कलम 41

ड) कलम 21

ब) सागरी

ड) वैयक्तिक

ब) विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरण (आय.आर.डी.ए.) कायदा, 1999

क) ठेवी विमा आणि पत हमी कॉर्पोरेशन कायदा, 1961

ड) सार्वजनिक दायित्व विमा कायदा, 1991

- vi) चे दर ठरवण्यासाठी जोखीम-तपासणी केली जाते.
 अ) पगार ब) बोनस
 क) प्रीमियम ड) मजुरी
- vii) 'आश्वासन' हा शब्द साठी वापरला जातो.
 अ) जीवन विमा ब) सागरी विमा
 क) अग्नि विमा ड) वैद्यकीय विमा
- ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]
i) डायनामीक जोखीम	अ) बेरोजगार
ii) वैयक्तिक धोका	ब) स्थिर पर्यावरण
iii) स्थिर जोखीम	क) अपघात
iv) शुद्ध जोखीम	ड) शारीरिक अपंगत्व
v) विशिष्ट जोखीम	इ) अर्थव्यवस्थेत बदल

- प्रश्न 2)** टीपा लिहा (चार पैकी कोणतेही दोन) [10]
- अ) विम्याचा एकच हप्ता
 ब) संकटे आणि धोके
 क) पैशाचे वेळेचे मूल्य
 ड) मोटार वाहन कायदा 1988

- प्रश्न 3)** अ) विम्याच्या हप्त्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [8]
 ब) विमा आणि जोखीम व्यवस्थापन तंत्र तपशीलवार स्पष्ट करा. [7]

- प्रश्न 4)** अ) दर गणनेसाठी विविध योजना सांगा. [8]
 ब) विमा कायदा (सुधारणा) कायदा 2015 अंतर्गत महत्वाच्या कलमांचे स्पष्टीकरण द्या. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5897

[Total No. of Pages : 2

[6142]-517

T.Y. B.Com.

355(L) : COMPUTER PROGRAMMING AND APPLICATION - II

Computer Networking and E-Commerce - I

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks :

[5]

- i) FTP Stands for _____
 - a) Fine Transfer Protocol
 - b) File Transfer Protocol
 - c) First Transfer Protocol
 - d) Fast Transfer Protocol
- ii) A _____ is a set of computers that are connected so they can share information.
 - a) Computer network
 - b) Nodes
 - c) Hub
 - d) Router
- iii) A _____ is an address generated by the CPU during program execution.
 - a) Physical address
 - b) Locator
 - c) Rote device
 - d) Logical address
- iv) _____ is a type of network topology in which all devices in the network are interconnected.
 - a) Mesh topology
 - b) Ring topology
 - c) Bus topology
 - d) Tree topology
- v) Network architecture refers to the way network devices and services are structured to serve the connectivity needs of _____ devices.
 - a) Producers
 - b) Client
 - c) Retailers
 - d) Wholesalers

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

i) WAN	a) guided media
ii) Ethernet	b) wireless network connection
iii) Flipkart	c) Wide Area Network
iv) Twisted Pair Cables	d) e-commerce company
v) Wi-Fi	e) wired system

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4) :

[10]

- a) Wired LANs
- b) Bluetooth
- c) Modes of Communication
- d) Infrared Transmission

Q3) a) What is Computer Topology? Explain types of Networks in detail.

[8]

- b) Explain layers in the OSI Model and explain the functions of each layer.

[7]

Q4) a) Define Network Interface Cards. Explain the functions of Network Interface Cards.

[8]

- b) What is E-Commerce? Explain digital methods of payments.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5898

[Total No. of Pages : 4

[6142]-518

T.Y. B.Com.

356 (A) : BUSINESS ADMINISTRATION - III (FINANCE)
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks by selecting suitable choice (Any Five): [5]

- a) _____ is regarded as a queen of Indian Financial System.
 - i) SEBI
 - ii) RBI
 - iii) Finance Ministry
 - iv) BSE
- b) The headquarters of CARE is in _____ ?
 - i) Mumbai
 - ii) New Delhi
 - iii) Noida
 - iv) Gurugram
- c) The first step of financial planning process is _____ .
 - i) Gathering client data, including goals
 - ii) Analysing and evaluating current situation and needs
 - iii) Establishing and defining client relationship
 - iv) Implementing the recommendations
- d) Cost of capital is a _____ concept in financial management.
 - i) Central
 - ii) Departmental
 - iii) Dual
 - iv) None of the above
- e) In weighted average cost of capital, a company can affect its capital cost through _____ .
 - i) Policy of capital structure
 - ii) Policy of dividends
 - iii) Policy of investment
 - iv) All of the above
- f) Dividend is paid only on _____ .
 - i) Loans
 - ii) Debentures
 - iii) Bonds
 - iv) Shares

P.T.O.

B) Match the following: [5]

Group A	Group B
a) Financial planning	i) 1875
b) Bombay Stock Exchange	ii) Low rate of return on Capital
c) National Stock Exchange	iii) Determination of financial policies
d) Over Capitalization	iv) 1992
e) Under Capitalization	v) High rate of return on Capital

Q2) Write Short Notes (Any Two): [10]

- a) Stock Exchange
- b) Steps in Financial Planning
- c) Over Capitalization
- d) Difference between Owned Capital and Borrowed Capital.

Q3) a) What is 'Corporate Finance'? Explain the executive and routine functions of corporate finance. [8]

b) What is 'Financial Planning'? Explain the importance and Characteristics of Financial Planning. [7]

Q4) a) What is 'Capitalization'? Explain factors governing Capitalization. [8]

b) Explain in detail various sources of Capital. [7]

P5898

T.Y. B.Com.

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

/एकूण गुण : 50

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्यायाची निवड करून रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]

i) यांना भारतीय वित्तीय व्यवस्थेची राणी म्हटले जाते.

अ) सेबी

ब) आरबीआय

क) अर्थ मंत्रालय

ड) बीएसई

ii) CARE चे मुख्यालय येथे आहे.

अ) मुंबई

ब) नवी दिल्ली

क) नोएडा

ड) गुरुग्राम

iii) वित्तीय नियोजन प्रक्रियेची पहिली पायरी आहे.

अ) उद्दिष्टांसह क्लायंट डेटा गोळा करणे

ब) सद्य परिस्थिती आणि गरजांचे विश्लेषण आणि मूल्यमापन करणे

क) ग्राहक संबंध स्थापित करणे आणि परिभाषित करणे

ड) शिफारशीची अंमलबजावणी करणे

iv) भांडवलाची किंमत ही आर्थिक व्यवस्थापनात एक संकल्पना आहे.

अ) मध्यवर्ती

ब) विभागीय

क) दहेरी

ड) वरीलपैकी काहीही नाही

v) भांडवलाच्या भरीत सरासरी खर्चांमध्ये एखादी कंपनी त्याच्या भांडवली खर्चावर परिणाम करू शकते.

अ) भांडवली संरचनेचे धोरण

ब) लाभांश धोरण

क) गुंतवणुकीचे धोरण

ड) वरील सर्व

vi) लाभांश फक्त वर दिला जातो.

अ) कर्ज

ब) कर्जरोखे

क) बंधपत्रे

ड) भाग

ब) जोड्या लावा.

[5]

गट अ	गट ब
i) आर्थिक नियोजन	अ) 1875
ii) बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज	ब) भांडवलावर परतावा कमी दर
iii) राष्ट्रीय शेअर बाजार	क) आर्थिक धोरणांचे निर्धारण
iv) जास्त भांडवलीकरण	ड) 1992
v) कमी भांडवलीकरण	इ) भांडवलावर परताव्याचा उच्च दर

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) रोखे बाजार
- ब) आर्थिक नियोजनातील टप्पे
- क) जास्त भांडवलीकरण
- ड) मालकीचे भांडवल आणि कर्जाऊ भांडवलातील फरक

प्र.3) अ) 'व्यावसायिक वित्तपुरवठा' म्हणजे काय? व्यावसायिक वित्तपुरवठ्याची कार्यकारी आणि नियमित कार्ये स्पष्ट करा. [8]

ब) 'आर्थिक नियोजन' म्हणजे काय? आर्थिक नियोजनाचे महत्त्व आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [7]

प्र.4) अ) 'भांडवलीकरण' म्हणजे काय? भांडवलीकरण नियंत्रित करणारे घटक स्पष्ट करा. [8]

ब) भांडवलाचे विविध स्रोत तपशीलवार स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P5899

[6142]-519

T.Y. B.Com.

ADVANCED BANKING AND FINANCE

356 (B) : Banking Law and Practices in India - I

(2019 Pattern) (Semester - V) (Credit System) (Special Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answers must be to the point.*
- 4) *Answers must be with reference to the relevant sections of the Act concerned.*

Q1) A) Fill in the blanks (any Five). [5]

- i) The Banking Regulation Act came into effect from _____.
 - a) 16th March 1949
 - b) 10th March 1949
 - c) 12th March 1950
 - d) 6th March 1950
- ii) Who is a drawee of a cheque?
 - a) Account holder
 - b) The person who receives the money mentioned in the cheque
 - c) Indorser
 - d) The drawer's bank
- iii) Punishment for dishonor of a cheque as under section 138 of the Negotiable Instruments Act, 1881 is
 - a) Upto 2 years jail
 - b) Fine to the tune of double the amount of cheque
 - c) (a) and (b) both
 - d) Neither (a) nor (b)
- iv) Banking Ombudsman means any person appointed under clause _____ the Banking Ombudsman Scheme, 2006
 - a) 3
 - b) 4
 - c) 5
 - d) 6

P.T.O.

- v) Who among the following could be a banking ombudsman?
 - a) Officer of the RBI of the rank of Chief General Manager
 - b) Officer of the RBI of the rank of General Manager
 - c) Deputy Governor, RBI in charge of the department implementing the scheme
 - d) Either (a) or (b)
 - vi) A creditor in whose favour security interest is created is called
 - a) Mortgator
 - b) Pawnor
 - c) Bailor
 - d) Secured creditor
- B) Match the following : [5]
i) Banking Regulation (Amendment) Act,	a) Bill of Exchange
ii) Financial Information of a person as on a certain date	b) 2016
iii) Promissory Note	c) September 2020
iv) Cheque	d) Financial Position
v) Insolvency and Bankruptcy code	e) Unconditional Undertaking

Q2) Short Notes (Any 2): [10]

- a) Restrictions on loans and advances as under section 20 of the Banking Regulation Act, 1949.
- b) Complaint as under the Banking Ombudsman Scheme, 2006.
- c) Financial Information as under section 5(13) of the Insolvency and Bankruptcy Code, 2016.
- d) Difference between features of cheque and bill of exchange.

Q3) a) Explain in detail the power of the RBI pertaining to inspection of Banking Companies as under section 35 of the Banking Regulation Act, 1949. [8]

- b) Explain in detail the following provisions of the Negotiable Instruments Act, 1881. [7]
 - i) Holder
 - ii) Negotiable Instrument

Q4) a) Explain the fast track corporate insolvency resolution process with reference to [8]

- i) Time period for its completion (Section 56)
- ii) Manner of initiating the resolution (Section 57)
- b) What is the procedure for filing a complaint under the Banking Ombudsman Scheme, 2006. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5899

[6142]-519

T.Y. B.Com.

ADVANCED BANKING AND FINANCE

356 (B) : Banking Law and Practices in India - I

(2019 Pattern) (Semester - V) (Credit System) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) उत्तरे मुद्देसुद व संबंधित कायद्यातील योग्य त्या कलमांना अनुसरून द्यावीत.
 - 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्र.1) अ) योग्य तो पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]**
- i) बँकिंग नियमन कायदा पासून अंमलात आला.
अ) 16 मार्च 1949 ब) 10 मार्च 1949
क) 12 मार्च 1950 ड) 6 मार्च 1950
 - ii) धनादेशातील आदेशिती कोण असतो?
अ) खातेधारक ब) धनादेशातील रक्कम ज्यास देयक आहे तो
क) पृष्ठांकिती ड) आदेशकाची बँक
 - iii) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा, 1881 कलम 138 अंतर्गत धनादेशाच्या अनादराची शिक्षा किती आहे?
अ) दोन वर्षा पर्यंतचा कारावास ब) धनादेशाच्या रकमेच्या दुप्पट रकमेचा दंड
क) (अ) आणि (ब) दोन्ही ड) (अ) आणि (ब) दोन्ही नाही
 - iv) बँकिंग लोकपाल योजना, 2006 कलम अंतर्गत नियुक्त केलेल्या व्यक्तिस बँकिंग लोकपाल असे म्हणतात.
अ) 3 ब) 4
क) 5 ड) 6
 - v) खालीलपैकी कोणती व्यक्ती बँकिंग लोकपाल होऊ शकते?
अ) भारतीय रिझर्व बँकेच्या प्रमुख जनरल व्यवस्थापक पातळीचा अधिकारी
ब) भारतीय रिझर्व बँकेचा साधारण व्यवस्थापक पातळीचा अधिकारी
क) सदर योजनेची अंमलबजावणी करणाऱ्या विभागाचा भारतीय रिझर्व बँकेचा डेप्युटी गव्हर्नर
ड) (अ) किंवा (ब)
 - vi) जी व्यक्ती ज्याच्या पक्षात रोख्यातील हितसंबंध निर्माण करण्यात आले आहेत.
अ) तारणकर्ता ब) गहाणकर्ता
क) बेलर ड) सुरक्षित धनको

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

i) बँकिंग नियमन (सुधारणा) कायदा	अ) विनिमयपत्र
ii) एका विशिष्ट तारखेस व्यक्तीची वित्तीय माहिती	ब) 2016
iii) वचनचिठ्ठी	क) सप्टेंबर 2020
iv) धनादेश	ड) वित्तीय स्थिती
v) दिवाळखोरी आणि नादारी संहिता	इ) विनाअट हमी

प्र.2) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 कलम 20 अंतर्गत असलेल्या कर्ज व अग्रिमांवरील निर्बंधे
- ब) बँकिंग लोकपाल योजना, 2006 अंतर्गत 'तक्रार'
- क) दिवाळखोरी आणि नादारी संहिता, 2016 कलम 5(13) नुसार वित्तीय माहिती
- ड) धनादेश व विनिमय पत्र यांमधील वैशिष्ट्यांच्या आधारावर फरक.

प्र.3) अ) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 च्या कलम 35 च्यानुसार बँकिंग कंपन्यांच्या तपासणी संदर्भातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे सामर्थ्य स्पष्ट करा. [8]

ब) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा, 1881 खालील बाबींसंदर्भातील तरतुदी स्पष्ट करा. [7]

- i) धारक
- ii) चलनक्षम दस्तऐवज

प्र.4) अ) उद्योगसंस्थांच्या दिवाळखोरीच्या जलदगती निराकारणाची प्रक्रिया खालील कलमांतील तरतुदींना अनुसरून स्पष्ट करा. [8]

- i) सदर प्रक्रिया पूर्ण करण्याचा कालावधी (कलम 56)
- ii) निराकारणाची सुरुवात करण्याची पद्धत (कलम 57)

ब) बँकिंग लोकपाल योजना 2006 अंतर्गत तक्रार दाखल करण्याची पद्धती काय आहे? [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5900

[Total No. of Pages : 4

[6142]-520

T.Y. B.Com.

356 (C) : BUSINESS LAW & PRACTICES - III

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any Five). [5]

- i) Territorial water of India extends up to _____ nautical miles into the sea from the appropriate baseline.

(12, 14, 16)

- ii) Any goods, the import or export of which is subject to any prohibition under the Customs Act or any Other law for the time being in force, is known as _____ .

(Imported goods, Prohibited goods, Forbid goods)

- iii) GST is levied on the supply of _____ .

(Goods, Services, Goods & Services)

- iv) Article _____ of the Constitution empowered the President to Constitute Goods and Service Tax Council.

(246 A, 269 A, 279 A)

- v) GST was introduced as the _____ Amendment Act.

(100, 101, 102)

- vi) HSN stands for _____ .

(Harmonized System of Nomenclature, Harmonized System Number, Harmonized Study of Nomenclature)

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Column - A	Column - B
i) 1 st July 2017 GST Implemented	a) France
ii) Cheese	b) 3%
iii) Edible oil	c) India
iv) 1 st Country who implement GST	d) 12%
v) Gold	e) 5%

Q2) Write a short notes (Any 2) [10]

- a) Transaction Value (Customs Act 1962).
- b) Central and State Taxes Included Under GST.
- c) Explain the concept of CGST, SGST and IGST.
- d) Types of GST Returns.

Q3) a) Explain the provisions of Customs Act, 1962 with regard to grant of exemption from custom duty. [8]

b) Explain in brief Constitutional Background & Introduction of Goods & Service Tax in India. [7]

Q4) a) What is GST Exemption? Explain Exempted goods under GST. [8]

b) Explain the applicability of audit under GST. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5900

[6142]-520

T.Y. B.Com.

356 (C) : BUSINESS LAW & PRACTICES - III

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) भारताचे प्रादेशिक पाणी योग्य आधारेपेपासून समुद्रात सागरी मैलांपर्यंत पसरलेले आहे.
(12, 14, 16)
- ii) कोणतीही वस्तू किंवा माल, ज्याची आयात किंवा निर्यात सीमाशुल्क कायद्यांतर्गत कोणत्याही प्रतिबंधाच्या अधीन आहे किंवा सध्या अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्याच्या अधीन आहे, त्यास म्हणून ओळखले जाते.
(आयातवस्तू, प्रतिबंधित वस्तू, निषिद्ध वस्तू)
- iii) जीएसटी हा च्या पुरवठ्यावर आकारला जातो.
(वस्तू, सेवा, वस्तू आणि सेवा)
- iv) राज्यघटनेच्या कलम ने राष्ट्रपतींना वस्तू व सेवा कर परिषद स्थापन करण्याचा अधिकार दिला आहे.
(246अ, 269अ, 279अ)
- v) जीएसटी दुरुस्ती कायदा म्हणून सादर करण्यात आला.
(100, 101, 102)
- vi) एच.एस.एन. म्हणजे
(हार्मोनाइज सिस्टम ऑफ नॉमनक्लच्यर, हार्मोनाइज सिस्टम नंबर, हार्मोनाइज स्टडी ऑफ नॉमनक्लच्यर)

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

रकाना - अ	रकाना - ब
i) 1 जुलै 2017 रोजी जीएसटी लागू	अ) फ्रान्स
ii) चीझ	ब) 3%
iii) खाद्यतेल	क) भारत
iv) जीएसटी लागू करणारा पहिला देश	ड) 12%
v) सोने	इ) 5%

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही 2)

[10]

- अ) व्यवहार मूल्य (सीमा शुल्क कायदा, 1962)
- ब) जीएसटी अंतर्गत समाविष्ट केले जाणारे केंद्रीय आणि राज्य कर
- क) सीजीएसटी, एसजीएसटी आणि आयजीएसटी या संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) जीएसटी रिटर्नचे (परतावा) प्रकार

प्र.3) अ) सीमाशुल्कातून सूट देण्यासंदर्भात सीमाशुल्क कायदा, 1962 मधील तरतुदी स्पष्ट करा.

[8]

ब) भारतातील वस्तू आणि सेवा कराची घटनात्मक पार्श्वभूमी आणि ओळख थोडक्यात स्पष्ट करा. [7]

प्र.4) अ) जीएसटी सूट म्हणजे काय? जीएसटी अंतर्गत सूट मिळणाऱ्या वस्तू स्पष्ट करा.

[8]

ब) जीएसटी अंतर्गत लेखापरीक्षणाची उपयुक्तता थोडक्यात स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P5901

[6142]-521

T.Y. B.Com.

356 (D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Special Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five): **[5]**

- a) Co-operative principles was adopted in _____ by I.C.A in manchester congress.
 - i) 1964
 - ii) 1995
 - iii) 1934
 - iv) 1994
- b) Human resource management helps to improve _____.
 - i) Production
 - ii) Productivity
 - iii) Profit
 - iv) Power
- c) Which of the following is not a technique of _____ Recruitment.
 - i) Interview
 - ii) Performance Appraisal
 - iii) Psychometric test
 - iv) Ability Test
- d) Co-operative management was originated first in _____.
 - i) Spain
 - ii) France
 - iii) England
 - iv) Japan
- e) To formulate overall policy of co-operative training is an objective of _____.
 - i) Co-operating plan
 - ii) Co-operative formulation
 - iii) Co-operative management
 - iv) Co-op. members
- f) Vaikunthbhai Mehta Institute is situated in _____ city.
 - i) Mumbai
 - ii) Pune
 - iii) Nagpur
 - iv) Thane

P.T.O.

B) Match the following pairs: [5]

A	B
a) Management of Co-operative societies	i) Development of employee
b) Top level management	ii) Selection of alternative
c) Function of H.R.D.	iii) Co-operative management
d) Decision making process	iv) Policy Decisions
e) Co-operative Training	v) Recruitment of employee

Q2) Write Short Notes (Any Two): [10]

- a) Ethics in co-operative management.
- b) Role of co-operative management.
- c) Managerial Development.
- d) Importance of decision making.

Q3) a) Define co-operative management. State its scope. [8]

b) State the evaluation of co-operative management. [7]

Q4) a) State the mechanism of co-operative training. [8]

b) State the process of Decision making in co-operatives. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5901

[6142]-521

T.Y. B.Com.

356 (D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - III

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]

- i) सहकाराची तत्वे आय.सी.ए. ने मॅचेस्टर काँग्रेस मध्ये या वर्षी स्वीकारली.
अ) 1964 ब) 1995
क) 1934 ड) 1994
- ii) मानव संसाधन व्यवस्थापन सुधारण्यास मदत करते.
अ) उत्पादन ब) उत्पादकता
क) नफा ड) ऊर्जा
- iii) खालीलपैकी हे भरतीचे तंत्र नाही.
अ) मुलाखत ब) कामगिरी मुल्यमापन
क) मानसशास्त्रीय चाचणी ड) समता चाचणी
- iv) सहकार व्यवस्थापनाची उत्पत्ती सर्वप्रथम येथे झाली.
अ) स्पेन ब) फ्रान्स
क) इंग्लंड ड) जापान
- v) सहकारातील प्रशिक्षणासाठी सर्वसमावेशक धोरण ठरविणे हे चे उद्दिष्ट आहे.
अ) सहकारातील नियोजन ब) सहकाराची उभारणी
क) सहकारी व्यवस्थापन ड) सहकारी सभासद
- vi) वैकुंठभाई मेहता इन्स्टीट्यूट या शहरात आहे.
अ) मुंबई ब) पुणे
क) नागपूर ड) ठाणे

ब) खालील जोड्या जुळवा.

[5]

अ	ब
i) सहकारी संस्थांचे व्यवस्थापन	अ) कर्मचारी विकास
ii) उच्च स्तरीय व्यवस्थापन	ब) पर्यायांची योग्य निवड
iii) मानव संसाधन विकास कार्य	क) सहकार व्यवस्थापन
iv) निर्णय घेण्याची प्रक्रिया	ड) धोरणात्मक निर्णय
v) सहकारी प्रशिक्षण	इ) कर्मचारी भरती करणे

प्र.2) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) सहकार व्यवस्थापनातील नैतिकता
- ब) सहकारी व्यवस्थापनाची भूमिका
- क) व्यवस्थापनीय विकास
- ड) निर्णय प्रक्रियेचे महत्त्व

प्र.3) अ) सहकार व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या. तसेच त्याची व्याप्ती सांगा.

[8]

ब) सहकार व्यवस्थापनाचे मुल्यांकन सांगा.

[7]

प्र.4) अ) सहकारातील प्रशिक्षणासाठीची यंत्रणा सांगा.

[8]

ब) सहकारी संस्थेतील निर्णय प्रक्रिया सांगा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5902

[Total No. of Pages : 3

[6142]-522

T.Y. B.Com.

COST AND WORKS ACCOUNTING - III

356 (E) : Techniques of Cost Accounting

(CBCS 2019 Pattern) (Semester-V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (any five):

[5]

- a) Marginal Costing is also known as _____.
 - i) Indirect Costing
 - ii) Variable Costing
 - iii) Fixed Costing
- b) Budget is a written plan of _____.
 - i) Action
 - ii) Reaction
 - iii) Environment
- c) Uniform Costing helps an individual firm in cost _____.
 - i) Ascertainment
 - ii) Allocation
 - iii) Control
- d) MIS normally found in a manufacturing organization will not be suitable in the _____.
 - i) Service Sector
 - ii) Banking Sector
 - iii) Agriculture Sector

P.T.O.

- e) _____ is the management of the flow of goods and services and includes all processes that transform raw material into final products.
- i) Management Information System
 - ii) Cost Management System
 - iii) Supply Chain Management
- f) _____ is a document, booklet or a bulletin in written form containing instructions to be followed in connection with cost ascertainment and cost control.
- i) Uniform Cost Manual
 - ii) Inter-firm comparison
 - iii) Uniform Costing

B) Match the pairs (any five): [5]

Group A	Group B
a) Margin of safety	i) Uniform Costing
b) Forecast of cash position	ii) MIS
c) Used by several undertaking	iii) Actual Sales - Break Even Sales
same costing principles and practice	
d) Computer system in an enterprise to provide information about business operations	iv) Supply Chain Management
e) SCM	v) Cash Budget

Q2) Write Short Notes (any two): [10]

- a) Make or Buy Decision
- b) Sales Budget
- c) Features of supply Chain Management
- d) Limitations of Inter-firm comparison

Q3) a) From the following information you are required to calculate: [8]

- i) P/V ratio
- ii) Fixed Cost
- iii) BEP (Sales)
- iv) Margin of safety for period 1

Period	Sales (Rs.)	Profit (Rs.)
1	1,00,000	9,000
2	1,50,000	14,000

The expenses budgeted for the production at 60% capacity of OM Industries are given below:

b) Define the term Uniform Costing. State the objectives of Uniform Costing. [7]

Q4) a) The expenses budgeted for the production at 60% capacity of OM Industries are given below: [8]

Particulars	Amount (Rs.)
Variable Overhead	
Indirect Material	6,000
Indirect Labour	18,000
Semi-Variable Overhead	
Electricity (40% fixed)	30,000
Repairs (80% fixed)	3,000
Fixed Overheads	
Depreciation	16,500
Insurance	4,500
Salaries	15,000
Estimated direct labour hours	1,86,000

You are required to prepare Flexible Budget at 50%, 60%, 70% capacity also calculate overhead rate:

b) What is Management Information System? State the important features of Management Information System. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5903

[6142]-523

[Total No. of Pages : 3

T.Y.B.Com.

356 - F : BUSINESS STATISTICS - III
(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical table and calculator is allowed.*

Q1) a) Fill in the blanks (Any five) [5]

- i) In same theory, if $\text{maximin} \neq \text{minimax}$ then there does not exist _____ point.
- ii) P-Chart is used to control _____.
- iii) C-Chart is used to control _____.
- iv) In replacement problem, maintenance cost is always _____.
- v) Electric fluctuation is belonging to _____ causes.
- vi) We use _____ criteria to average the elements of pay off of corresponding strategy.

b) State whether each of the statement given below is true or false (any five): [5]

- i) If value of the game is zero then game is called as fair game.
- ii) Control charts are applying on continuous production process.
- iii) P-Chart is used to control proportion of defectives.
- iv) In sequencing problem we can use value of money which remains the same during the period.
- v) In two person zero-sum game, value of the game is always zero.
- vi) If quantity in hand is less than demand then there exist opportunity loss.

P.T.O.

Q2) Attempt any two of the following:

[5 each]

- a) Solve the following game:

$$\begin{array}{c} \text{Player A} \\ \begin{array}{c} A_1 \\ A_2 \\ A_3 \end{array} \end{array} \begin{bmatrix} 2 & 0 & 3 \\ 3 & -1 & 1 \\ 5 & 2 & -1 \end{bmatrix} \begin{array}{c} B_1 \\ B_2 \\ B_3 \end{array}$$

- b) The pieces of cloth in 10 different rolls contain following number of defects:

3,0,2,7,4,2,1,3,7,1.

Construct C-Chart. Comment.

- c) Explain the following terms:

- State of nature
- Tolerance limits
- State any two causes each from the assignable causes.
- Give any two business situations where game theory can be used.
- Give any two business situations where replacement problem can be used.

- d) What do you mean by control limits? What purpose do they serve in control charts?

Write control limits for P - Chart.

- Q3)** a) A machine is set to deliver packets of given tensile strength 10 samples of size 5 each were recorded as follows: **[8]**

Sample No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Mean	15	17	15	18	17	14	18	15	17	16
Range	7	7	4	9	8	7	12	4	11	5

Construct control charts for mean and range, Also comment on whether the process seems to be under control. (Use $n = 5$, $A_2 = 0.577$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.115$)

- b) From the following pay off table (of profit) determine optimal strategy using maximin, maximax, Laplace and Hurwicz criterion. [7]

Take $\alpha = 0.7$

Demand →	A1	A2	A3	A4
Stock ↓				
S1	16	10	12	7
S2	13	12	9	9
S3	11	14	15	14

- Q4) a) A machine owner finds from his past records that the maintenance costs per year of a machine whose purchase price is Rs. 8000 are as given below: [8]

Year	1	2	3	4	5	6	7	8
Maintenance Cost (Rs.)	1000	1300	1700	2200	2900	3800	4800	6000
Resale Cost (Rs.)	4000	2000	1200	600	500	400	400	400

Determine at which time it is profitable to replace the machine.

- b) Write the pay off matrix for the given situation. The demand for Vadapav in the morning may be 21,22,23,24 and 25 with probabilities 0.1,0.15, 0.2,0.25 and 0.3 respectively. Making cost and selling price of one Vadapav is Rs. 8 and Rs.10 respectively. Balance Vadapav is treated as waste. Also obtain regret table. How much Vadapav should be made using EOL criteria? [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P5904

[6142]-524

T.Y.B.Com.

**356 (G) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III
(2019Pattern) (Semester - V) (Special Paper - III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5)

[5]

- a) Organizational behaviour is _____.
 - i) Science
 - ii) An Art
 - iii) A Science and an Art
- b) Scope of organizational behaviour in entrepreneurship does not include _____.
 - i) job description
 - ii) leadership
 - iii) technology
- c) _____ is a study of individual behaviour.
 - i) Psychology
 - ii) Sociology
 - iii) Anthropology
- d) Attitudes affect _____ at a different level.
 - i) personality
 - ii) behaviour
 - iii) perception

P.T.O.

- e) Baba Kalyani joined Bharat Forge in the year _____.
 i) 1970
 ii) 1971
 iii) 1972
- f) When designing reward system for teams, it is best to encourage cooperative efforts rather than _____ ones.
 i) competitive
 ii) individual
 iii) cooperative

B) Match the following. [5]

Group A	Group B
a) Organizational Behaviour	i) Biological & Individual Factors
b) Determinants of Individual Behaviour	ii) Committees
c) Shiv Nadar	iii) Normative Approach
d) Formal Group	iv) Helping Behaviour
e) Group Cohesion	v) Indian Industrialist

Q2) Write Short Notes (any 2) [10]

- a) Need of organizational behaviour for entrepreneurship.
- b) Characteristics of individual behaviour.
- c) Mr. Baba Kalyani (MD. Bharat Forge).
- d) Group formation process.

Q3) a) What is organizational behaviour? Explain merits and demerits of organizational behaviour for entrepreneurship. [8]

b) Explain the determinants of individual behaviour in entrepreneurship. [7]

Q4) a) What is entrepreneur? Explain the autobiography of entrepreneur Mr. Anand Mahindra. [8]

b) Explain in detail the group structure. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5904

[6142]-524

T.Y.B.Com.

356 (G) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III

(2019Pattern) (Semester - V) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) संस्थात्मक वर्तन आहे.
अ) एक विज्ञान
ब) एक कला
क) एक विज्ञान आणि एक कला
- ii) उद्योजकतेतील संस्थात्मक वर्तनाच्या व्याप्तीमध्ये समाविष्ट नाही.
अ) कामाचे स्वरूप
ब) नेतृत्व
क) तंत्रज्ञान
- iii) हा वैयक्तिक वर्तनाचा अभ्यास आहे.
अ) मानसशास्त्र
ब) समाजशास्त्र
क) मानववंशशास्त्र
- iv) वृत्ती वेगळ्या स्तरावर परिणाम करतात.
अ) व्यक्तिमत्व
ब) वर्तन
क) समज
- v) बाबा कल्याणी या वर्षी भारत फोर्जमध्ये रुजू झाले.
अ) 1970
ब) 1971
क) 1972

vi) संघांसाठी बक्षीस प्रणाली तयार करताना, पेक्षा सहकारी प्रयत्नांना प्रोत्साहन देणे चांगले.

अ) स्पर्धात्मक

ब) वैयक्तिक

क) सहकारी

ब) जोड्या लावा.

[5]

गट 'अ'

गट 'ब'

i) संघटनात्मक वर्तन

अ) जैविक आणि वैयक्तिक घटक

ii) वैयक्तिक वर्तनाचे निर्धारक

ब) समित्या

iii) शिव नाडर

क) सामान्य दृष्टीकोन

iv) औपचारिक गट

ड) मदत करणारे वर्तन

v) गट सामंजस्य

इ) भारतीय उद्योगपती

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) उद्योजकतेसाठी संघटनात्मक वर्तनाची गरज.

ब) वैयक्तिक वर्तनाची वैशिष्ट्ये.

क) श्री बाबा कल्याणी (एम. डी. भारत फोर्ज).

ड) गट निर्मिती प्रक्रिया.

प्र.3) अ) संघटनात्मक वर्तन म्हणजे काय? उद्योजकतेसाठी संस्थात्मक वर्तनाचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा.[8]

ब) उद्योजकतेतील वैयक्तिक वर्तनाचे निर्धारक घटक स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) उद्योजक म्हणजे काय? उद्योजक श्री आनंद महिंद्रा यांचे आत्मचरित्र स्पष्ट करा.

[8]

ब) गट रचना सविस्तर स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5905

[Total No. of Pages : 4

[6142]-525

T.Y.B.Com.

356 (H) : MARKETING MANAGEMENT - III
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the Blank (Any 5) [5]

- i) Advertising on a computer screen or text is called _____ advertisement.
 - a) Pop-under
 - b) Pop-up
 - c) Floating
 - d) Hefitart
- ii) _____ Advertisement which is made to motivate customers to buy.
 - a) Direct
 - b) Indirect
 - c) Written
 - d) Oral
- iii) The _____ in advertising is the explanation given through advertisements for customers to buy goods or serries by inspiring customers motivations.
 - a) Message
 - b) Structure
 - c) Appeal
 - d) Ethics
- iv) Durability of an item is an important _____ motivation to buy an item.
 - a) Logical
 - b) Mental
 - c) Physics
 - d) Economical
- v) The main/Head office of standard council of Advertising in India is in _____.
 - a) Delhi
 - b) Colcutta
 - c) Chennai
 - d) Mumbai
- vi) A product is registered under trade and merchantise Act _____.
 - a) 1956
 - b) 1957
 - c) 1958
 - d) 1959

P.T.O.

B) Match the following. [5]

i) Radio	a) Negative Emotional Approach
ii) Wallpaper Advertising	b) Wastage of time
iii) Appeals of sorrow & guilt	c) Audio media
iv) Prestige & proprieter rights	d) E-Advertising
v) Wrong time of selection of advertising	e) Positive Emotional Appeals

Q2) Write Short Notes (any 2 out of 4) [10]

- a) Role of Advertising in modern era ?
- b) Negative Emotional Approach.
- c) Advertising and cultural values.
- d) Brand Identity.

Q3) a) Explain the objectives of Advertising in detail. [8]

b) Explain the meaning and Importance of Advertising message. [7]

Q4) a) What is wastage in Advertising? Explain the types of wastage in advertising? [8]

b) Explain the process of Branding in detail. [7]

P5905

T.Y.B.Com.

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50]

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

[5]

- i) संगणकाच्या पडद्यावरून किंवा मजकूरावरून फिरणाऱ्या जाहिरातीला जाहिरात म्हणतात.

अ) पॉप-अंडर	ब) पॉप-अप
क) तरंगणारी	ड) संकोचक्षम
 - ii) ग्राहकांना त्वरीत वस्तू खरेदी करण्यासाठी, प्रेरित करण्यासाठी करण्यात आलेली जाहिरात म्हणजे जाहिरात होय.

अ) प्रत्यक्ष	ब) अप्रत्यक्ष
क) लिखित	ड) तोंडी
 - iii) ग्राहकांना प्रेरित करून ग्राहकांना वस्तू किंवा सेवा खरेदी करण्यासाठी जाहिरातीमधून करण्यात आलेले स्पष्टीकरण म्हणजेच जाहिरातीतील होय.

अ) संदेश	ब) रचना
क) आवाहन	ड) निती
 - iv) वस्तूचा टिकाऊपणा हि वस्तु विकत घेण्याची महत्त्वाची प्रेरणा आहे.

अ) तार्किक	ब) मानसिक
क) भौतिक	ड) आर्थिक
 - v) भारतीय जाहिरात प्रमाणक परिषदेचे मुख्य कार्यालय येथे आहे.

अ) दिल्ली	ब) कोलकत्ता
क) चेन्नई	ड) मुंबई
 - vi) उत्पादनाचे पंजीकरण ट्रेड अँड मर्कटाईज अँक्ट या कायद्यानुसार होते.

अ) 1956	ब) 1957
क) 1958	ड) 1959

ब) जोड्य जुळवा.

[5]

गट 'अ'

गट 'ब'

- i) आकाशवाणी
- ii) वॉलपेपर जाहिरात
- iii) दुःख व अपराधी आवाहने
- iv) प्रतिष्ठा व मालकी हक्क
- v) जाहिरातीसाठी निवडलेली चुकीची वेळ

- अ) नकारात्मक भावनिक दृष्टीकोण
- ब) वेळेचा अपव्यय
- क) श्राव्य माध्यम
- ड) ई-जाहिरात
- इ) सकारात्मक भावनिक आवाहने

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) आधुनिक काळात जाहिरातीची भूमिका
- ब) नकारात्मक भावनिक दृष्टीकोन
- क) जाहिरात आणि सांस्कृतिक मुल्ये
- ड) मुद्रा ओळख

प्र.3) अ) जाहिरातीची उद्दीष्टे सविस्तर स्पष्ट करा.

[8]

ब) 'जाहिरात संदेश' अर्थ आणि महत्व स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) 'जाहिरातीतील अपव्यय' म्हणजे काय? जाहिरातीतील अपव्ययाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

[8]

ब) मुद्रांकनाची प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5906

[6142]-526

[Total No. of Pages : 4

T.Y. B. Com.

**356 (i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS-III
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) [5]

- i) Special Economic zones are established mainly for _____.
(Increase in export, capital formation, Rural Development, infrastructural development)
- ii) New Industrial policy was launched in _____.
(1997, 1991, 1988, 1977)
- iii) _____ credit institutions are main formal source of credit in agriculture sector.
(Government, Public, Cooperative, Joint-stock)
- iv) The _____ is the major base of Rural Economy.
(Industries, Infrastructure, Agriculture, Service sector)
- v) The investment made by foreign entities in infrastructural development is called _____.
(FII, FDI, FEI, FAO)
- vi) The _____ are the informal source of Agricultural credit
(Commercial banks, Money lender, foreign banks, private banks)

P.T.O.

B) Match the following [5]

i) Export promotion	a) Rural Economy
ii) Formal source of agricultural credit	b) 1991
iii) FDI & FII	c) Cooperative Credit Institutions
iv) Agro - based economy	d) SEZ
v) Financial sector Reforms	e) Foreign Investment

Q2) Write a short notes (Any 2 out of 4) [10]

- a) Features of Rural Economy.
- b) Need of sustainable agriculture.
- c) Challenges of micro finance.
- d) Importance of agricultural credit.

Q3) a) Explain the sources of agricultural credit. [8]

b) Describe the interdependence of agriculture & Industry. [7]

Q4) a) Explain the Role of foreign direct investment. [8]

b) Describe the challenges of agricultural credit. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5906

[6142]-526

T.Y. B. Com.

356 (i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS -III

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) संदर्भासाठी मूल इंग्रजी प्रश्न पत्रीका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) विशेष आर्थिक क्षेत्राची स्थापना मुळात साठी झाली.
(निर्यात वाढ, भांडवल निर्मिती, ग्रामीण विकास, पायाभूत सुविधांचा विकास)
- ii) मध्ये नवीन औद्योगिक धोरण मांडले.
(1997, 1991, 1988, 1977)
- iii) पतसंस्था शेती क्षेत्राला वित्तपुरवठ्याचा मुख्य औपचारीक स्रोत आहे.
(सरकार, लोक, सहकारी, संयुक्त भांडवल)
- iv) हा ग्रामीण अर्थव्यवस्थेचा मुख्य पाया आहे.
(उद्योग, पायाभूत सुविधा, शेती क्षेत्र, सेवा क्षेत्र)
- v) विदेशी उद्योगसंस्थांनी पायाभूत सुविधांच्या विकासा साठी केलेली गुंतवणूक म्हणजे
(FII, FDI, FEI, FAO)
- vi) हा, कृषी वित्त पुरवठ्याचा अनौपचारीक स्रोत आहे.
(व्यापारी बँक, सावकार, विदेशी बँक, खाजगी बँक)

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

i) निर्यात प्रोत्साहन	अ) ग्रामीण अर्थव्यवस्था
ii) कृषी वित्त पुरवठ्याचा औपचारीक स्रोत	ब) 1991
iii) एफ डी आय आणि एफ आय आय	क) सहकारी पत संस्था
iv) कृषी आधारित अर्थव्यवस्था	ड) सेझ
v) वित्तीय सुधारणा	इ) विदेशी गुंतवणूक

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) ग्रामीण अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये
- ब) शास्वत शेतीची गरज
- क) सूक्ष्म वित्तासमोरील आव्हाने
- ड) कृषी वित्ताचे महत्व

प्र.3) अ) कृषी वित्तपुरवठ्याचे स्रोत स्पष्ट करा.

[8]

ब) कृषी व उद्योगांचे परस्परावलंबन स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) विदेशी प्रत्यक्ष गुंतवणूकीची भुमिका सांगा.

[8]

ब) कृषी वित्तासमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P5907

[6142]-527

T.Y. B. Com.

**356 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT-III**

(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following.

[5×2=10]

- a) Define financial management.
- b) Define the economic system.
- c) Define public good.
- d) Define micro economics.
- e) What is Defence Scientific Information?
- f) State the defence budget structure.

Q2) Attempt any four of the following.

[4×5=20]

- a) Financial advisor.
- b) Defence account department.
- c) Defence Science Library.
- d) Micro economics.
- e) Defence Documentation Centre.

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following.

[4×5=20]

- a) State economical theory of Defence.
- b) Explain India's Sea-based Ballistic Missile Defence Interceptor.
- c) Explain the defence and development.
- d) Explain principles of the financial system.
- e) Explain the defence budget allocation.

Q4) Attempt any two of the following.

[2×10=20]

- a) Explain in detail the role of India's theater Commands.
- b) Explain in detail the role of the defence account department.
- c) Explain in detail the structure of a five years defence plan.

Total No. of Questions : 4]

P5907

[6142]-527

T.Y. B. Com.

**356 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT-III**

**(2019 Pattern) (Semester - V) (Special Paper - III)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×2=10]

- अ) फायनान्शियल मॅनेजमेंट व्याख्या द्या.
- ब) आर्थिक व्यवस्था व्याख्या द्या.
- क) पब्लिक गुड व्याख्या द्या.
- ड) मायक्रो इकॉनॉमिक्स व्याख्या द्या.
- इ) डिफेन्स सायंटिफिक इन्फॉर्मेशन म्हणजे काय?
- फ) संरक्षण अर्थसंकल्पाचे स्वरूप सांगा.

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4×5=20]

- अ) फायनान्शियल अँडव्हायझर
- ब) डिफेन्स अकाउंट डिपार्टमेंट
- क) डिफेन्स सायन्स लायब्ररी
- ड) मायक्रो इकॉनॉमिक्स
- इ) डिफेन्स डॉक्युमेंटेशन सेंटर

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4×5=20]

- अ) संरक्षणाचा आर्थिक सिद्धांत सांगा.
- ब) भारताच्या समुद्रावर आधारित बॅलिस्टिक मिसाइल डिफेन्स इंटरसेप्टरचे स्पष्टीकरण द्या.
- क) संरक्षण आणि विकास स्पष्ट करा.
- ड) फायनान्शियल सिस्टीमची मूलतत्वे सांगा.
- इ) डिफेन्स बजेट अलोकेशन स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

- अ) भारताच्या थिएटर कमांड्सची भूमिका तपशीलवार स्पष्ट करा.
- ब) डिफेन्स अकाउंट डिपार्टमेंटची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.
- क) संरक्षण पंचवार्षिक योजनेचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5908

[Total No. of Pages : 4

[6142]-528

T.Y.B.Com.

356 (K) : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - III

Insurance (Special Paper - I)

(2019Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blank (Attempt any 5 out of 7) [5]

- i) Under which type of underwriting several conditions are to be followed.
 - a) Non-medical underwriting
 - b) Medical Underwriting
 - c) Field Underwriting
 - d) Financial Underwriting
- ii) Increase in Foreign direct investment (FDI) can help _____.
 - a) Circulation of money
 - b) Unemployment
 - c) Supply
 - d) Employment
- iii) Which of the following statements is incorrect in respect of brokers?
 - a) Brokers require to undergo training before being licensed
 - b) Brokers are appointed by insured to take care of their interests
 - c) Brokers have to pass examinations before being licensed
 - d) Brokers should be registered companies of firms
- iv) The IRDA stands for
 - a) Insurance Regulatory and Development Activity
 - b) Insurance Reconstruction and Development Activity
 - c) Insurance Regulatory and Development Authority
 - d) Insurance Regulatory and Department Activity
- v) _____ are the middlemen in the healthcare delivery chain in insurance sector.
 - a) Surveyors
 - b) Loss assessors
 - c) Brokers
 - d) Third Party Administrator

P.T.O.

- vi) Risk management is concerned with _____.
 - a) Arranging and controlling of activities
 - b) Planning, arranging and controlling of activities
 - c) Managing of funds
 - d) Controlling
- vii) Financial underwriting is done to evaluate _____.
 - a) The Possibility of Moral Hazard
 - b) The probability of the policy lapsing in future
 - c) Both laps and Moral Hazard probabilities
 - d) None of these

- B) Match the following. [5]**
i) Risk Management -	a) Provide information to members of public
ii) Risk retention -	b) Transferring rights to the assignee
iii) Right to Information Act -	c) Risk Analysis and Control
iv) Assignment of life policy -	d) Researching the medical history
v) Medical Examiner -	e) Accepting and agreeing to finance the loss oneself

- Q2) Write short notes (any 2 out of 4) [10]**
- a) Risk Management.
 - b) Underwriting practices in non medical insurance.
 - c) Role of Corporate Agent.
 - d) Foreign Direct Investment.

- Q3) a) Explain different mind sets of insurance customers. [8]**
b) Explain the objectives and principles of underwriting. [7]

- Q4) a) State functions of IRDA. [8]**
b) Discuss on Privatisation of Insurance Sector in India. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5908

[6142]-528

T.Y.B.Com.

356 (K) : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - III

Insurance (Special Paper - I)

(2019Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (7 पैकी कोणतेही 5)

[5]

- i) कोणत्या प्रकारच्या अंडररायटिंगमध्ये अनेक अटी पाळल्या पाहिजेत.
अ) नॉन मेडिकल अंडररायटिंग ब) वैद्यकीय अंडररायटिंग
क) प्रदेश अंडररायटिंग ड) आर्थिक अंडररायटिंग
- ii) थेट परकीय गुंतवणुकीत (एफडीआय) वाढ साठी मदत करू शकते.
अ) पैशाचे अभिसरण ब) बेरोजगारी
क) पुरवठा ड) रोजगार
- iii) दलालांच्या बाबतीत खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?
अ) दलालांना परवाना मिळण्यापूर्वी प्रशिक्षण घेणे आवश्यक आहे
ब) विमाधारक त्यांच्या हिताची काळजी घेण्यासाठी दलाल नियुक्त करतात
क) दलालांना परवाना मिळण्यापूर्वी परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे
ड) दलाल नोंदणीकृत कंपन्या किंवा फर्म असावेत
- iv) IRDA चा अर्थ आहे
अ) विमा नियामक आणि विकास क्रियाकलाप
ब) विमा पुनर्रचना आणि विकास क्रियाकलाप
क) विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरण
ड) विमा नियामक आणि विभाग क्रियाकलाप
- v) विमा क्षेत्रातील हेल्थकेअर वितरण साखळीतील मध्यस्थ आहेत.
अ) सर्वेक्षणकर्ते ब) नुकसान मुल्यांकनकर्ते
क) दलाल ड) तृतीय पक्ष प्रशासक

- vi) जोखीम व्यवस्थापन शी संबंधीत आहे.
 अ) कामकाजाची व्यवस्था आणि नियंत्रण
 ब) कामकाजाचे नियोजन, व्यवस्था आणि नियंत्रण
 क) निधी व्यवस्थापन
 ड) नियंत्रण ठेवणे
- vii) चे मूल्यांकन करण्यासाठी आर्थिक अंडररायटिंग केले जाते.
 अ) नैतिक धोक्याची शक्यता
 ब) भविष्यात पॉलिसी लॅप्स होण्याची शक्यता
 क) दोन्ही लॅप्स आणि नैतिक धोका संभाव्यता
 ड) यापैकी नाही

- ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]
i) जोखीम व्यवस्थापन	अ) सार्वजनिक सदस्यांना माहिती द्या
ii) जोखीम राखून ठेवणे	ब) नियुक्त अधिकाऱ्यांना हस्तांतरित करणे
iii) माहिती अधिकार कायदा	क) जोखीम विश्लेषण आणि नियंत्रण
iv) जीवन धोरणाची नियुक्ती	ड) वैद्यकीय इतिहासाचे संशोधन
v) वैद्यकीय परीक्षक	इ) स्विकारणे आणि स्वतः नुकसान भरपाई देण्यास सहमती देणे

प्र.2) टिपा लिहा. (4 पैकी कोणतेही 2) [10]

- अ) जोखीम व्यवस्थापन
 ब) नॉन-मेडिकल इन्शुरन्समध्ये अंडररायटिंग पद्धती
 क) कॉर्पोरेट एजंटची भूमिका
 ड) थेट परकीय गुंतवणूक

प्र.3) अ) विमा ग्राहकांच्या विविध मानसिकतेचे स्पष्टीकरण करा. [8]

ब) अंडररायटिंगची उद्दिष्टे आणि तत्त्वे स्पष्ट करा. [7]

प्र.4) अ) IRDA ची कार्ये स्पष्ट करा. [8]

ब) भारतातील विमा क्षेत्राच्या खाजगीकरणावर चर्चा करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5909

[Total No. of Pages : 2

[6142]-529

T.Y. B.Com.

SOFTWARE ENGINEERING - I (Special Paper-III)

356 (L) : Computer Programming and Application - III

(2019 Pattern) (Semester-V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks:

[5]

- a) _____ is a systematic and disciplined approach to software development that aims to create high-quality, reliable and maintainable software.
 - i) software Engineering
 - ii) Prototyping
 - iii) Concepts
 - iv) Modelling
- b) _____ is the process of defining the architecture, interfaces and data for a system that satisfies specific requirements.
 - i) System development
 - ii) System design
 - iii) system manufacturing
 - iv) system control
- c) _____ method seeks information from the person in written and prescribed format.
 - i) Call Interview
 - ii) Enquiry
 - iii) Questionnaires
 - iv) Communication
- d) The _____ is a classical model used in system development life cycle to create a system with a linear and sequential approach.
 - i) waterfall model
 - ii) RAD model
 - iii) RUP model
 - iv) Spiral model
- e) McCall's factor model classifies all software requirements into _____ software quality factors.
 - i) 5
 - ii) 6
 - iii) 10
 - iv) 11

P.T.O.

B) Match the following: [5]

a) Prototyping Model	i) evaluate feasibility of system
b) Throwaway prototyping	ii) spiral software development methodologies
c) Software Quality Attributes	iii) Prototype is built
d) Feasibility Study	iv) Correctness
e) Rational Unified Process	v) Rapid Prototyping

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4): [10]

- a) Types of System.
- b) Qualities of System Analyst.
- c) System Requirement Specification.
- d) System Concepts.

Q3) a) Define System Analysis. Explain in detail Role of System Analyst [8]

b) What is Software Engineering? What is the need for software Engineering. [7]

Q4) a) Explain in detail System Development Life Cycle. [8]

b) What is Feasibility Study? Explain Types of Feasibility Study in detail.[7]

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-5910

[Total No. of Pages : 2

[6142]-530

T.Y. B.Com. (VOCATIONAL)

355VOC(A) : COMPUTER APPLICATIONS - I

(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) All question are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks :

[5]

- i) _____ is not a keyword in python.
 - a) try
 - b) with
 - c) val
 - d) raise
- ii) _____ is the maximum possible length of an identifier in python.
 - a) 24 characters
 - b) 79 characters
 - c) 33 characters
 - d) Can be of any length
- iii) _____ is not a core data type in python.
 - a) Tuple
 - b) List
 - c) Class
 - d) Dictionary
- iv) _____ arithmetic operator is used to display remainder.
 - a) +
 - b) -
 - c) *
 - d) %
- v) A block of code is designed using _____.
 - a) Key
 - b) Brackets
 - c) Indentation
 - d) Variables

P.T.O.

B) State whether the following statement is True or False : [5]

- i) Python is case sensitive language.
- ii) Python is developed by Ken Thompson.
- iii) *Printf* statement is used to display output in *python*.
- iv) Comment in python starts with #.
- v) *While* loop in python always ends with *End loop*.

Q2) Answer the following (Any 4) : [20]

- a) Explain *if__else* statement in python with syntax and example.
- b) Explain any five features of python.
- c) Write a python program to display factorial
- d) Write a python program for addition of two numbers.
- e) Explain any five operators used in python of a number.

Q3) Answer the following (Any 2) : [20]

- a) Explain *break* and *continue* statements in python with syntax and example.
- b) Explain application of python in detail.
- c) Explain any five data types in python with syntax and example.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5911

[Total No. of Pages : 2

[6142]-531

T.Y. B.Com. (Vocational)

SALES MANAGEMENT

**355(B) : Advertising, Sales Promotion & Sales Management - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V) (Paper - V)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks : [5]

- i) Sales management and _____ Are closely related.
 - a) Product knowledge
 - b) Marketing
 - c) MBA Degree
 - d) Communication
- ii) Control on sales force is the prime responsibility of _____.
 - a) CEO
 - b) Cost Manager
 - c) Sales Manager
 - d) Marketing Manager
- iii) Most organisations used newspaper advertising to find _____.
 - a) Customers
 - b) Traders
 - c) Competitors
 - d) Sales Persons
- iv) Following is the not part of sales management.
 - a) Sales Quota
 - b) Training
 - c) Performance appraisal
 - d) Accounting of inventory
- v) It is basic objectives of sales management.
 - a) To assign duties to sales force
 - b) Advertise
 - c) Co-ordinate
 - d) Finance

P.T.O.

b) **Match the pairs :** [5]

i) Process of Maintaining sales persons	a) Source of recruitment
ii) Colleges and institutes	b) Ensure productivity of sales force
iii) Sales Control	c) Motivation to sales person
iv) Physical test	d) Sales management
v) Recognition	e) Selection process

Q2) Write short note on (any 2) : [10]

- a) Importance of sales Control
- b) Internal sources of recruitment
- c) Methods of motivation to sales persons
- d) Objectives of sales management

Q3) Answer the following (any 4) : [20]

- a) Methods of training of salesman
- b) Steps in sales Control
- c) Need of sales planning
- d) Selection process of sales person
- e) Identification of salesforce
- f) Role of sales manager

Q4) Answer the following (any 1) : [10]

- a) State and Explain Need and importance of sales management in current scenario.
- b) What do you mean by training and motivation to sales persons? Explain in detail methods of motivation to sales person.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5912

[Total No. of Pages : 2

[6142]-532

T.Y.B.Com. (Vocational)

TAX PROCEDURE & PRACTICES - I

355C VOC : Customs Duty

(2019 Pattern) (Semester - V) (CBCS) (Paper - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

- Q1) A) Choose the correct answer (Any Five) [5]**
- a) Unless revoked earlier, the duty imposed under section 9 shall be in force for a period of _____ years from the date of its imposition.
 - i) Five
 - ii) Seven
 - iii) Ten
 - iv) Three
 - b) The term export with its grammatical variation & cognate expression means _____.
 - i) Taking out of India to a place outside India
 - ii) Supply beyond territorial water
 - iii) Supply of goods to a recipient located outside India
 - iv) None of the above
 - b) The process of export is said to be completed when the goods _____.
 - i) Crosses the Indian Port
 - ii) Crosses the Indian Territorial water
 - iii) Crosses the Indian Customs water
 - iv) Reached the destination port
 - d) _____ Percent is the maximum rate of additional duty.
 - i) 12 per cent
 - ii) 10 per cent
 - iii) 4 per cent
 - iv) 14 per cent
 - e) The term “Import” with its grammatical variation and cognate expression means _____.
 - i) Purchase from foreign country
 - ii) Supplier is located outside India
 - iii) Bringing into India from a place within India
 - iv) Bringing into India from a place outside India

P.T.O.

- f) Territorial water of India extends up to _____.
i) 10 nautical miles
ii) 12 nautical miles into the sea from the appropriate base line
iii) 16 nautical miles into the sea from the appropriate base line
iv) 28 nautical miles
- B) State whether the following statement is TRUE or FALSE [5]
- a) The Central Government cannot impose Safeguard duty to domestic industry.
- b) The relevant date for duty payable on pilfered goods is the date of filing of Import General Manifest or Report.
- c) Anti-dumping action cannot be taken only when there is an Indian industry which produces “like articles” when compared to the allegedly dumped imported goods.
- d) Revenue duty is those which are levied for the purpose of raising customs revenue.
- e) The protective duty shall be effective only up to and inclusive of the date if any, specified in the First Schedule.

Q2) Write Short Notes (Any Two) [10]

- a) Transactional Value
b) Dutiable Goods
c) Person-in-charge
d) Export procedure under Customs

Q3) Answer the following questions (Any Four) [20]

- a) Explain the term Prohibited Goods
b) What is Anti-Dumping Duty?
c) Explain the term ‘Taxable event’.
d) What are the different provisions regulating baggage?
e) How to differ Indian territorial water and Indian customs water?
f) Explain the Constitutional Provisions of customs law.

Q4) Answer any One of the following questions [10]

- a) Explain the various provisions regarding valuation of goods under customs.
b) What are the different types of duties under customs?

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P5913

[6142]-533

T.Y.B.Com. (Vocational)

356A-VOC : COMPUTER APPLICATIONS-II

(CBCS 2019 Pattern) (Semester-V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks [5]

- a) What is a CMS in web design?
 - i) Content Management System
 - ii) Creative Management System
 - iii) Content Mixing System
 - iv) Creative Managerial System
- b) Dynamic Web Pages are created using_____
 - i) HTML
 - ii) PHP
 - iii) C
 - iv) C++
- c) _____ web pages are used where the information is changed frequently, or generated as per request.
 - i) Dynamic
 - ii) Static
 - iii) Demand
 - iv) Overview
- d) Which of the following is not a phase of web site development?
 - i) Coding
 - ii) Design
 - iii) Linking
 - iv) Testing
- e) Which program is used by web clients to view the web pages?
 - i) Web browser
 - ii) Web server
 - iii) Search engine
 - iv) E-mail

B) Match the following. [5]

a) Outline	i) E-commerce Website
b) Ask	ii) URL
c) Goodle Chrome	iii) Search Engine
d) Flipkart	iv) Web Browser
e) Domain Name System	v) Phase in planning website

P.T.O.

Q2) Write short note on (any 2)

[10]

- a) Web design pyramid.
- b) Domain Name system.
- c) Web hosting.

Q3) Answer the following (any 4)

[20]

- a) What is a web authoring tool? Explain.
- b) What is Hyperlink diagram? Explain.
- c) Explain Web development process model.
- d) Explain components of Web Application Architecture.
- e) How site navigation affects the web site design?

Q4) Answer the following (Any one)

[10]

- a) Explain different types of website with example.
- b) What is search engine? How to register website on search engine? Explain.

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P5914

[6142]-534

T.Y.B.Com. (Vocational)

MARKETING

**356B-VOC : Advertising, Sales Promotion & Sales Management-II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester-V) (Paper-VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. [5]

- a) It is a systematic study of problems related to marketing of goods and services.
 - i) product knowledge
 - ii) Sales Management
 - iii) Marketing Research
 - iv) Basic research
- b) Effective marketing research process includes_____
 - i) Developing Plan
 - ii) Cost analysis
 - iii) Sales routine
 - iv) Marketing management
- c) Cultural values in the country states_____
 - i) Political environment
 - ii) Cultural environment
 - iii) Competitors
 - iv) Legal policies
- d) It is marketing of organisation to develop overall image.
 - i) Green marketing
 - ii) Niche Marketing
 - iii) Blue marketing
 - iv) Affiliate Marketing
- e) It is basic advantage of digital marketing is_____
 - i) Lower Cost
 - ii) Global reach
 - iii) Local market
 - iv) District wholesaler

B) Match the pairs. [5]

a) Digital marketing	i) Promotion of product
b) Green marketing	ii) wide coverage
c) Affiliate marketing	iii) Environment Friendly products
d) Marketing environment	iv) Establishing connection through blogs
e) Promotion manager	v) Economical and political factors

P.T.O.

Q2) Write short note on (any 2)

[10]

- a) Affiliate marketing
- b) Functions of Promotional Manager
- c) Role of Product manager
- d) Importance of Green marketing

Q3) Answer the following (any 4)

[20]

- a) Importance of marketing research.
- b) Marketing: good career option.
- c) Role of Market research Manager.
- d) External Marketing Environment.
- e) Need of Digital Marketing.
- f) Techniques of marketing research.

Q4) Answer the following (any 1)

[10]

- a) State and explain objectives and significance of Marketing Research.
- b) Write a detail note on recent trends in marketing.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5915

[Total No. of Pages : 3

[6142]-535

T.Y. B.Com. (Vocational)

356C : TAX PROCEDURE & PRACTICES - II

Entrepreneurship Development and Project Report

(2019 Pattern) (Semester - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Choose the correct answer (Any Five)

[5]

- i) Entrepreneurship is a creative activity - Said by_____
 - a) Frederick Harbison
 - b) B. F. Hoselitz
 - c) B. Higgins
 - d) Joseph
- ii) An individual who initiates, creates and manages a new business can be called _____.
 - a) A leader
 - b) A professional
 - c) A manager
 - d) An entrepreneur
- iii) _____ type of entrepreneurs utilizes a chance to introduce a new technique or new product.
 - a) Innovative entrepreneur
 - b) Instigated entrepreneur
 - c) Initiative entrepreneur
 - d) Fabian entrepreneur
- iv) _____ applied the word entrepreneur to business for the first time.
 - a) Robert Owen
 - b) Joseph Schumpeter
 - c) Richard Cantillon
 - d) Max Weber

P.T.O.

- v) DIC stands for _____.
 - a) Disassembled Industries Center
 - b) District Industries Collaboration
 - c) District Industries Center
 - d) Developing Industries Center
- vi) An entrepreneur who owns more than one business at a time is called _____.
 - a) An intrapreneur b) A corporate entrepreneur
 - c) A portfolio entrepreneur d) None of the above
- B) State whether the following statement is TRUE or FALSE. [5]
 - i) Individual Entrepreneurs and Institutional Entrepreneurs are same.
 - ii) Entrepreneurs are Risk Bearers.
 - iii) Trading Entrepreneurs are the entrepreneurs who are found in the field of small trading and manufacturing concerns.
 - iv) Entrepreneurship involves mobilizing the resources & combining them to initiate change in production.
 - v) Self-Help Groups are the informal associations of people who choose to come together to find ways to improve their living condition.

Q2) Write Short Notes (Any Two) : [10]

- a) Functions of DIC
- b) Benefits of Self-help group.
- c) Need of Entrepreneurship
- d) National Entrepreneurship Development Board

Q3) Answer the following questions (Any Four) : [20]

- a) What are the functions of Pollution Control Board?
- b) Explain the scheme offered by MIDC.
- c) How do the commercial banks help entrepreneurs by granting credit?

- d) Which are the aspects of technical feasibility of a project?
- e) Define the term 'entrepreneur' and list out the functions of entrepreneurs.
- f) What is Idea Generation? List out the various sources of idea to an entrepreneur.

Q4) Answer Any One of the following questions.

[10]

- a) Discuss the role of Commercial banks in entrepreneurship development.
- b) What are the functions of National Institutes of Entrepreneurship and Small Business Development (NIESBUD)?

